AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
ՍԻՐԻԱ տար. 425, Վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՔՍ. տարի 6, Վեցամսեայ 4 տոլար
Յօրեան-խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՏԱԿ

ազատ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1931
ԳԵՆ ՔԷ ՀԱՍԸ 3.50 Ս.Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամեն առաւօտ պէտք է ընել բերթիս յօրեանին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 62 (507)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԷՊԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս մէջազգային մամուլը շատ զբաղեցաւ Սիւրիոյ և Լիբանանի քաղաքական կացութեամբ։ Բոլորն ալ գրեթէ կը հիշեն որ մօտ է այն օրը, երբ Հոգատարութիւնը պիտի վերջանայ և Սիւրիա ու Լիբանան պիտի ճանչցուին իբրև անկախ պետութիւններ։

Բոլորովին ենթադրութիւններու ու առասպելներու վրայ հիմնուած չէ այս կարծիքը։ Իրականութեան մէջ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան զեկոյցը, ոչ մէկ կերպով կը հերքէ «Հավասի» գործակալութեան լուրը և ֆրանսական ու օտար մամուլի տարաձայնութիւնները։ Ընդհակառակը ֆրանսական մամուլին մեծ մասը կը կարծեն որ հովանաւորեալ երկիրներու ժողովուրդները հասած են զարգացման աստիճանի մը, այնպէս որ կրնան գոյութիւն ունենալ իբրև անկախ պետութիւններ։ Իսկ ուրիշներ այդ օրը կը նկատեն գեռ կանուխ և ժամանակի մը համար պէտք կը տեսնեն հոգատարի մը խորհուրդներն ու օժանդակութիւնը, մինչև որ անոնք կարենան իրենք զիրենք կառավարել։

Սիւրիոյ և Լիբանանի վրայէն հոգատարութեան արագ վերացման կողմակից եղող պետական անձնաւորութիւնները, որոնք պատկառելի թիւ և որակ կը ներկայացնեն Ֆրանսայի մէջ, իրենց գլխաւոր փաստն ու պահանջը կը կեդրոնացնեն այն իրողութեան վրայ թէ՝ երբ Անգլիան դաշինք կը կնքէ Իրաքի հետ և անկէ կը վերացնէ հոգատարութիւնը, ինչո՞ւ Ֆրանսան նոյնը չընէ Սիւրիացիներու և Լիբանանցիներու հետ, որոնք անվիճելի կերպով հասած են կուլտուրապէս ու քաղաքականապէս աւելի բարձր աստիճանի մը քան Իրաքի ժողովուրդները։

Անկախ քաղաքական շրջանակներու և մամուլի այս ուղղութեամբ բազմաթիւ արտայայտութիւններէն, կայ մի ուրիշ կարեւոր փաստ, որ կ'արդարացնէ եղած տարաձայնութիւնները։ 1922, Յուլիս 24ին, Լոնտոնի մէջ կնքուած հոգատարութեան դաշնագիրը հետեւեալ յօդուածը կը բովանդակէր։

«Հոգատարը Սիւրիոյ և Լիբանանի համար պիտի մշակէ Սահմանադրական օրէնք մը։ Այդ Սահմանադրութիւնը պիտի պատրաստուի տեղական իշխանութեանց հետ համախորհուրդ և նկատի պիտի առնէ նոյն հողերուն վրայ բնակող ժողովուրդներու բաղձանքները, շահերն ու իրաւունքները, պիտի հրաւիրուի այն յատուկ միջոցները, որոնք պիտի դիւրացնեն Սիւրիոյ և Լիբանանի ստիճանական զարգացումը, իբրև անկախ պետութիւն։»

Եկա՞ծ է այդ ժամանակը։ տարակարծիք են քաղաքական շրջանակներ։ Սակայն կառավարութիւնը կողմակից է է նրպատ Սիւրիացիներու առաջարկուած ձեւին, այսինքն՝ որ մշակուած Սահմանադրութիւնը վաւերացուի, ընտրութիւններ տեղի ունենան և պատրաստուի Իրաքինին նման դաշնագիր մը։ Այն ատեն ֆրանսական զրաւման բանակ գոյութիւն պիտի չունենայ, այլ Լիբանանեան և Սիւրիական բանակ, ֆրանսական մարզիկներով։

Մենք ալ հաւատացողներէն պիտի ըլլայինք որ դեռ վաղաժամ է Սիւրիոյ և Լիբանանի որպէս անկախ պետութիւններ ճանաչման համար, եթէ դէպքերը վերջերս այսքան սրընթաց քալել չկսէին։ կը հաւատանք որ այս երկիրները դեռ պէտք ունին հոգատար պետութեան մը ուժին ու օժանդակութեան, սակայն դաշնագրային կապ մը Ֆրանսայի և ներկայ հովանաւորեալ երկիրներու մէջև բաւական պիտի ըլլայ ֆրանսական ուժին ու հարստութեան օժանդակութեան։

Անհերքելի իրականութիւն մըն է որ ուշ կամ կանուխ այս ժողովուրդները պիտի ունենան իրենց անկախ պետութիւնները և պիտի կառավարեն իրենք զիրենք։ Կարելի չէ վճռել թէ ե՞րբ պիտի վերացուի հոգատարութիւնը։ Մէկ բան միայն որոշ է որ այդ օրը շատ ուշ չէ։ Դէպքերու ներկայ ընթացքը այդ ցոյց կուտայ։ Անսովոր արագութիւն մը կը նշմարուի այս օրեր հոգատարութեան վերացման շուրջ կատարուող բանակցութեանց, պայմաններու և խօսակցութեան ընթացքին մէջ։

Մեծն Ֆրանսան սրտի խորունկ զոհունակութիւնով պիտի իրագործէ այն ծրագիրը որ մշակած էր 1922ին, երբ կ'ստանձնէր Սիւրիոյ հոգատարութիւնը, պարտականութիւն ստանձնելով կրթել արեւելեան երիտասարդ ազգերը, որոնք տակաւին ընդունակ չեն իրենց իսկ թեւերով թռչելու։ Այսօր այլևս նուիրական պարտք մը կատարած ըլլալու հրճուանքն ունի Ֆրանսան, որովհետև Օսմանեան կայսրութենէն զատուող տկար ու յետամնաց ժողովուրդներ, դարձած են ընդունակ և կարող իրենք զիրենք վարելու։

Կրկնակ ուրախութիւն մըն է մեզ համար տեսնել մօտիկութիւնը մեր բաղդակից ժողովուրդներու վերջնական ազատագրութեան և անկախացման, որոնց հպատակութիւնը ընդունած են մօտ 100,000 հայ հայրենակիցներ և որոնք առանց խորութեան կը վայելեն տեղական կառավարութեանց համակրանքն ու գուրգուրանքը։ Որպէս հաւատարիմ քաղաքացիները այս երկիրներուն, պատրաստ ենք մեր հնարաւոր կարողութիւնները ի սպաս դնելու այժմու հոգատարութեան ենթակայ հայրենիքներու պետականօրէն ուժեղացման աշխատանքներուն համար։

Սիւրիոյ և Լիբանանի դէպի անկախութիւն և պետականացում նետած քայլերը նոր պարտաւորութիւններ կը դնեն մեր հայրենակիցներուն վրայ, աւելի սերտօրէն և անկեղծօրէն կապուելու և միանալու համար տեղացի ժողովուրդներու հետ, որոնց հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններէն կախում պիտի ունենայ մեր վաղուան յաջողութիւնն ու բարօրութիւնը։

ՄՏՔԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՇՈՒՐՋ

Պատասխանելով «Ազդակ»ի հրատէրին, օգտակար կը նկատեմ, Թիւրքիոյ արդիականացման խնդրի շուրջ, հետեւեալ մէկ քանի կէտերը յստակապէս ընթերցող հասարակութեան նկատառութեանը յանձնել։

Հայ մտածողութեան համար բաւական զգացական դժուարութիւններ կան, որոնք արգելք են առարկայական դատողութիւններու՝ Քէմալական արդիականացման նկատմամբ։ Մեր ներքին բուռն տենչը ըլլալով Թիւրքիոյ քայքայումը, ճակատագրական բարեփոխութիւն մը մեզի կը մղէ հաւատալու նման դէպքի մը անվրիպութեան։ Պատմական անցեալը նոյնպէս մեր կարծիքով զօրաւոր օժանդակ մըն է, նման՝ հայերուս համար խիստ նրպաստաւոր եզրակացութեան։ Արդարև, Օսմ. պետութիւնը, որուն բնական ժառանգորդն է ներկայ Թիւրքիան, դարերէ է վեր յարատև անդամահատման ընթացք մը կ'ապրի։ 19րդ դարը միայն արձանագրած է երեք անգամով խոշոր անդամահատութիւններ, մինչ 20րդ դարը, դեռ առաջին կէսը չը լրացած արդէն, երկու անդամով հասարեայ կեսած է զայն, այնքան չարաբաստիկ եկած են պատերազմները Թիւրքին համար։ Ու արդարև, միջդաշնակից հակամարտութիւնները օժանդակած չըլլային Քէմալական երկրի յաղթական վերելքին, 1920—1922 թուականներուն, աւելի քան հաւանական է որ վերջնական բաժանումը Թիւրքիոյ ներկայիս կատարուած փաստ մը դարձած ըլլար։ Ազգերու ճակատագիրը արտաքոյցին է ներքին, ազգային ուժերու և արտաքին պայմաններու չփումին, որոնցմէ իւրաքանչիւրի փոփոխութիւն կ'անդրադառնայ տուեալ ազգի կացութեան վրայ։

Բայց այս հոգեբանական հանգամանքները, որոնք ունին տեսական բնոյթ բնաւ պէտք չէ մղեն մեզ որ անտեսենք իրականութիւնը եւ ժխտենք այն ուշադրութեան արժանի փոփոխները, որոնք կը կատարուին, զօրաւոր ազգային-ազատարարական Թիւրքիա մը ստեղծելու և ապահովելու համար։

Մեր կարծիքով, խոշոր սխալ մըն է կամենալ ժխտել Քէմալական արդիականացումի լրջութիւնը։ Տեղի ունեցած յեղաշրջումները — Խալիֆէական և Սուլթանական կարգերու վերացումը, բոլոր ստորոգելիներով — իրաւական նոր կարգերու հաստատումը — թէ պետական և թէ մասնաւոր իրաւունքի տեսակէտով, գրերու փոփոխութիւնը, ֆէսի ջնջումն իսկ, կարևոր դէպքեր են։ Ի զուր է պնդել, թէ անոնք մակերեսային են և չեն հասապատասխանել Թիւրք ժողովուրդի ըմբռնումներուն։ Նախ ատոր դէմ կայ փաստը, անոնք կը տեւեն, ուրեմն գոյութեան պայմանները կը լրացնեն։ Սակայն ծրնունդն են Թիւրք նոր զեկուցար դասի մտածելակերպին, որ նոյն չէ ինչ որ էր անցեալի մէջ։ եւ Թիւրք նոր սերունդը, որու կերթարանը եղած է «Թիւրք օճախներ» հաստատութիւնը, միանգամայն նախապատրաստած է անոնց գոյութիւնը յարատև դարձնելու համար։ Անհրաժեշտ է նոյնպէս յիշել, որ կատարուած բարենորոգումներու պարտադրուած ըլլալու հանգամանքը բնաւ չի նշանակեր մահկերեսայնութիւն։ ամէն մէկ յեղափոխութիւն, որ կ'ուզէ յաջողիլ, պէտք է կարողանայ զինու զօրութեամբ ընդունիլ տալ ինքզինքը։ Այլապէս ինչո՞ւ համար է յեղափոխութիւնը։

Իսկապէս, տեսականօրէն վերցուած, երկրորդական արժէք ունի Թիւրք ժողովուրդի ընդունակութեան հարցը, իւրացնելու արևմտեան քաղաքակրթութիւնը։ Ժամանակակից մարդկութիւնը արժէքներու այնպիսի վերադասաւորումի շրջան մը կը բոլորէ, որ ամէն ինչ ենթակայ է ուժին։ Ցաղթեցիր, ուրեմն լրացաւ։ Թէ իրաւունք ունիս, թէ յարդ ունիս, և թէ հետեւարար ընդունակ ես գոյութեան նոր պայմաններուն յարմարելով, կենսունակութիւնը ապահովելու, քաղաքակրթուելու։ Այստեղ ալ, ինչպէս ամենուրեք, նշանաբան է «վայ պարտուածին»։

Ապագային ինչ կ'սպասէ Թիւրքիոյ, դժուար է նախատեսել։ բայց փաստ մըն է թէ պատեհութիւնը, հանդիպումը որու մէջ կ'ապրին Թիւրքերը, այսինքն պատերազմ չունենալու իմաստով, կ'օգտագործեն լիուլի զօրանալու համար...։ Հազարաւոր քիլոմէթր նոր երկաթուղագծեր, օթօմոպիլային երթեւեկ, նաւատորմ և օդանաւային տորմիղ, զօրաւոր ցամաքային բանակ մը, որուն վրայ ոչինչ կը խնայուի, կոչուած են Թիւրքիոյ դիրքը ներքնապէս թէ արտաքնապէս ամրացնելու։

Թիւրք ազգային քաղաքականութիւնը ներքնապէս, որքան վայրենի և բարբարոս ալ կոչելու ըլլանք, տուած է իր արդիւնքը այս տեսակէտով։ Բացառութեամբ Քիւրտերու, մնացեալ ոչ Թիւրք ժողովուրդները համարեայ վերացուած են։ Թիւրքիան Թիւրքերուն, ահա փաստը, որ դայն ազատած է ներքին միջցեղային անկատողական վտանգներէ։

Աւելին։ Քէմալական Թիւրքիան ոչ միայն բաւականացած է «մաքրագործելով» երկիրը «վտանգաւոր» հայ և ոչ Թիւրք տարրերէ, այլ և հանանձնանդիր է որ իր սահմաններու վրայ իսկ անոնք չապրին։ Անիկա ամէն միջոցներով մեր հեռացումը կը հետապնդէ սահմանակից վայրերէն։

Այս իրողութիւնները մեզ պէտք է բերեն ստորև եզրակացութիւններու։

Թիւրքիան փորձը ցոյց կուտայ թէ ընդունակ է իւրացնելու պարտադրուած արդիականացումը, որ հեռի զինք տկարացնելէ ընդհակառակ կը զօրացնէ թէ ներքնապէս և թէ արտաքնապէս։

Քէմալական երկիրը տրամաբանօրէն չարունակողն է նախորդ ռէժիմներու կողմէ՝ ոչ Թիւրք ժողովուրդներու հանդէպ կիրառուած թշնամական քաղաքականութեան։

Ի զուր է յոյսեր դնել Թիւրքիոյ քայքայման վրայ և կամ սպասել որ քաղաքակրթուելով, երբ և իցէ ան պիտի փոխէ իր դիրքը հանդէպ հայերուն, թէ հաւանապէս, որպէս սեփական հայրենիք հետապնդող ժողովուրդ, թէ անհատապէս։

Հարկաւոր է երկար խոկալ այս ճշմարտութիւններու վրայ և դիմելու գործնական հատու միջոցներու, իրականացնելու համար մեր պահանջները սեփական ջանքերով և անկուն կորովով։ Խ. Թ.

ՄԱՏԱՂԸ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

Մեր ընթերցողներուն համար հետաքրքրական պիտի ըլլար գիտնալ թէ ինչո՞ւ հեթանոսական այս սովորութիւնը, չարունակեց մնալ ազգիս մէջ։ Ասոր կը փութայ պատասխանել Տ. Գրիգոր Հայրապետի Շնորհալիի հրամանով գրած միւնոյն Ընդհանրական Թուղթը (էջ 155)։ Ս. Սահակայ կանոնական Թուղթերուն մէջ, կ'ըսէ Հայրապետը, զրուած է որ Ս. Լուսաւորիչի ձեռքով Հայերը կռապաշտութիւնը ձգելէ վերջ, նորադարձ քուրմերը Լուսաւորիչի ներկայանալով կ'ըսեն թէ մենք ալ, մեր զաւակներն ալ, մինչև օրս, կուռքերու մատուցած պիղծ զոհերէն կը կերակրէինք։ Արդ, ասկէ վերջ դուք ցոյց տուէք թէ ինչպէ՞ս պիտի ապրինք։ Լուսաւորիչ, այս արդար պատասխանութեան առթիւ, և նկատի առնելով նորադարձ քրիստոնէութեան դժուարին պայմանները, հրամայեց որ Ղեւտական հին քահանայից նման, հայոց քահանաները ալ ապրին տաճարների դրութեամբ և փոխանակ մեռելոցի կուռքերու նուէրներ տալու, Աստուծոյ նուիրատուութիւն ընեն, անձան կենդանիներ մորթելով, օրհնուած աղ կերցնելէ վերջ ա՛նոնց։ Մատաղի այս դրութիւնը պիտի կատարուէր Ս. Յարութեան զատկին, տէրունական ամէն տօներուն, նշանաւոր սրբոց տօներուն, ննջեցեալներու յիշատակին, ընդհանրապէս իբր աղքատաց կերակուր և ողորմութեան տուրք։ Լուսաւորիչ հրամայեց որ զննուած կենդանիներէն մասեր տարուին նաև հաւատացեալ քուրմերուն։ Բայց հիմա, կ'ըսէ Ընդհանրականը, խափանուած է մասամբ, տօրէներուն աղքատութենէն ու մլատութենէն։ Այս դրութեամբ, քահանայից զաւակներն ալ կը պատրաստուէին եկեղեցւոյ քահանայ և սպասաւոր ըլլալու։ Հայրապետը խստիւ կը յանձնարարէ մատաղի այս կերպ սովորութիւնը երբեք չչփոթել հրէական հետ։ Հոգ չէ թէ ուրիշ քրիստոնեաներ սովորութիւն չունենան մատաղ օրհնելու, և այդ օրհնադրուած չըլլայ առաքելներէն, բայց, կը շարունակէ Հայրապետը, մինթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ որ մատաղի կանոնը դրաւ, արդեօք առաքելներէն աւելի՞ փոքր է, և իր կրած ահաւոր չարչարանքը նուա՞զ արժէքաւոր, և նուա՞զ կարևոր իր ստացած այն աստուածայնոյ զօրութիւնը, որոնցմով Հայոց ազգը դարձուց աստուածային երկրպագութեան (էջ 156)։

Մատաղի համար առանձին օրեր սահմանուած չէին. եկեղեցական հայրերու կողմէ կանոնադրուածն է «Տէրունական Տօն»ը, այսինքն Ս. Զատիկը, Վարդավառ, Խաչվերացը և գլխաւորաբար Աստուածածնայ Տօնը, որ սերտօրէն կապուած էր և է ցարդ մատաղի գաղափարին հետ։ Այէն պարագայի մէջ մատաղի օրը նուիրատուն ի՞նչն էր որ կ'ուրոյշէր և ո՛չ թէ կը համակերպէր դրուած կանոններուն։

Մատաղը օրհնելու վայրը բնական է որ եկեղեցին էր և է մինչեւ այսօր։ Հայաստանի, Փոքր Հայքի Անատոլուի բոլոր հայաշատ կեդրոններուն մէջ, մեր եկեղեցիներուն բակերը և պարտէզները ունէին մատաղի տուներ, ինչպէս ատիթը ունեցայ տեսնելու Կ. Գոլսոյ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ։ Իսկ մատաղ եփելու առանձին տուն չունեցող եկեղեցիներու բակի մէջ հեռաւոր անկիւնը, պտտին տակ, քովէ քով չարուած տեսած եմ մատաղի կաթսաներու 3—9 խոռոչներ։ Դա՛ռնեալ, մեր զրեթէ բոլոր եկեղեցիները ունէին իրենց ժողովրդեան թիւին համաձայն մէկէ աւելի մատաղի կաթսաներ։ Մատաղու ոչխարին աղը կ'օրհնուէր եկեղեցւոյ դուռը, քահանան իր քովը ունենալով մատաղին տէրը, ըստ Մաշտոցի, կ'օրհնէ աղը, երգով, սաղմոսով եւ ընթերցումներով, ձեռքը ունենալով սուրբ խաչը։ Այդ պահուն կը յիշուին ննջեցեալոց անունները և անոնց համար Տիրոջը թողութիւնը կը խնդրեն։ Ապա օրհնուած աղը կը տան անասունին և ապա կը մորթեն։ Գա՛լպէքի, Ս. Սիմէոնի եւ Սիւրիական հնագոյն եկեղեցիներու մէջ տեսածներս ալ այսպէս են։ Եկեղեցւոյ արտաքին, յաճախ կամարակապ դուխիին մէջ է որ կը կատարուի զենումը, յարակից բոլոր պայտաժունքով։ Այնպիսի ձեւով չինուած են յաճախ զոհման սեղանները, քարայատակ, որ զոհին արիւնը կ'երթայ կը հոսի առանձին աւազանի մը մէջ։ Քահանայք կ'առնեն սահմանուած մասերը, մեծաղով նախ ալքատները կը զոհացնեն, և եթէ աւելցաւ, բարեկամ և սիրելիներու ալ բաժին կը հանեն։

Թէև զոհելու գործողութիւնը կը կատարուի եկեղեցւոյ դուռը, բակին մէջ, որ ամէն դիւրութիւն ունի ստուար թիւով նոյնիսկ աղքատ պարփակելու, բայց սիրելի և բարեկամներու հետ, ի յիշատակ ննջեցելոց, մատաղ ուտելու սովորութիւնը կը կատարուի նուիրատուին տանը մէջ։ Տան մէջ ալ, ըստ որում մատաղը կը մատուցուէր, հին և բանաւոր սովորութեամբ, ամրան ամէն տեսակի հունձքը վերցուելէն յետոյ, գարնանի մէջ էր որ կը դրուէր սեղանը, որպէս զի տեղւոյն յարմարութեամբ, հարուստ ու աղքատ, հաւասարապէս ճաշակեն։ Կ'երևայ թէ ժամանակի ընթացքին երևցած անկանոնութեամբ, հետզհետէ մատաղը ուտելէրը կը մատուցուէին վանքերու մէջ, և այս դեռ մինչև այսօր։ Հաւանական է նաև վանքերու ունեցած ներքին յարմարութիւնները և ամառ եղանակին, հունձքէն վերջ, ըլլայ յետագային վանքերու մատնաւոր սեղանատանց կամ գաւիթներու մէջ, մատաղի հրաւիրուողներ ընդհանրապէս աղքատներ են, յաճախ կոյրեր, կաղեր, որբ և այրիներ, գերի կամ կարօտեալներ, որոնց կարելի ամէն հիւրասիրութիւն կ'ընծայուի տանուտիրոջ կողմէ։ Ասոնց ուտել և կշտանալէն վերջն է որ նուիրատուն իր մամ կը հաւաքէ իր ազգականներն ու բարեկամները և քահանային գլխաւորութեամբ կու տայ երկրորդ, յաճախ երրորդ սեղան մը, որուն մասնակցողներ պէտք չէ որ նախապէս իրենց տան մէջ կերած կամ խմած ըլլան, ըստ Սահակայ կանոններուն. այնպիսիներ պէտք է զգուշանան մատաղի ճաշին երթալէ, որպէս զի «անձերունն դատապարտութիւն և հոգեր տոնին ալ թնչամանք չբերեն»։ Ցանգղողները հոն ներկայ գանուող քահանայէն կը յանդիմանուին և կ'արտաքսուին։

Մատաղի օրհնութեան և յարակից բոլոր գործողութեանց մէջ ամենէն գլխաւորը Ցիւրն էր։ Հին Ուխտի պատմութեան մէջ (Ղեւտկ. ԻԲ. 17—33) մանրամասնօրէն յիշուած է թէ Տէր Աստուած Մովսէսի կը պատուիրէ խօսիլ Ահարոնին որ անոր որդիներուն և նաև Իսրայէլի բոլոր ոլորներուն որ իրենց բոլոր ուխտերուն և կամաւոր ընծաներուն համար, արջառ, ոչխար կամ այծերէն անարատ, արու պիտի մատուցանէ, որպէս զի զոհը ընդունելի ըլլայ։ Մանդակունի աւոնց կարգին կը յիշէ նաև խաչն կամ ոչխար, քոչ և եղն։ Տրդատ, ինչպէս տեսանք վերև, մատաղ բաւ սպիտակ զառարակներ։ Դիտելի է որ Հրէից, Յունաց, Պարսից եւ Իսլամաց մէջ, աւանդ բացառութեան, զոհը արու է իչա, ըստ աստուածային հրամանի (Ելք, ԺԲ. 5) ուր նոյնքան հզօր կերպով կը չեշտուի անարատ ըլլալը, այսինքն ուեէ մարմնական պակասութիւն պէտք չէ ունենայ և տարին լրացեալ։

ՆՕԹԵՐ ՀԻՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԳԻՄԱԿԸ

Ամէն մարդու երեսը դիմակ մը կայ։

Բնութիւնն է տուեր այդ դիմակը մեզի։

Ան եղեր է որպէս զի իրարմէ ծածկենք մեր ներսի մարդը։

Զարհուրելի պիտի ըլլար աշխարհը եթէ բնութիւնը այդ դիմակը մեզ տուած չըլլար։

Պիտի սոսկայինք իրար երես նայած ատեն։

Ի՞նչ պիտի զգայիք երբ ձեր դրացին դիմակ չունենար և ձեր ներսը նայէր։ Պիտի զգայիք, մէկէն, ատելութիւնը որ անոր ներսը կը կրծէ, ու պիտի սարսռայիք։ Մինչդեռ ան երեսը հատ դիմակ մը ունի, որ քեզմէ կը ծածկէ անոր ներսինը։ Այդ դիմակը նոյն իսկ կը ժպտի քեզի, ու քեզի կը չոյէ երբ կը մրմնջէ ատուն դէմդ ելլելուն։

— Բարի լոյս...

Ահա մէկ ուրիշը որ դէմդ կ'ելլէ ժպիտը երեսին, կը թօթուէ ձեռքդ զորովով ու կը յարէ անուշ մը։

— Բարի յաջողուժ...

Օ՜, կը փայփայէ քեզ իր այս մաղթանքը, որովհետև երեսը դիմակ ունի ու քեզմէ կը ծածկէ անոր ներսի սեւ մարդը։ չես զգար որ ան կը չարանայ գործերուդ յաջողութեանը, ու կը մաղթէ սրտանց որ ձախողին գործերդ, ու անանկանա՛ս...

Ահա երրորդ մը որ ջերմագին ձեռքդ կը սեղմէ, ու կը բացագանչէ։

— Կեցցե՛ս, սքանչելի էր գրած յօդուածդ։

Կը չիանաս դուն իր գովեստը լսելով, ու չանցնիր մտքէդ թէ ան իր ներսէն կուչտ մը կը հեգնէ քեզ։ Դիմակը քեզմէ կը ծածկէ իր ներսի մարդը, թոյնը, սև ծաղրը...

* *

Բայց մարդիկ ալ կան որ քանի մը դիմակ կ'ունենան։ Իրենց ուզած ատենը կը փոխեն իրենց դիմակը։ Տեղին համեմատ ժպիտ կը փոխեն, ու օրուան համեմատ՝ իրենց խօսքի չեշտը։ Ո՛ր տունը որ մտնեն՝ կը գովեն անոր տէրը։ որո՛ւն ձին որ նստին՝ անոր բաշը կը չոչեն։

Ռամկավարին հետ Ռամկավար են, Գոլոս Նուպարին անունը տալու ատեն խաչ կը հանեն իրենց երեսը ու Բարեգործականը երբ յիշեն, կը վազէ իրենց բերանին չողիքը։ Այդ պահուն Տարաբարեանն ու Քէլէկեանն են ազգին միակ նայուածք։

Մինչև դարուն, հաւանաբար շատ կարճ ատեն մը, Հայոց մէջ թոյլատրուեցաւ էգ ոչխարի կամ այծի մատաղն ալ և տարեւոր ըլլալուն փոխ չորուեցաւ (Ընդհանրական էջ 155)։ Բայց դիտելի է որ հնուց ի վեր Հայոց մէջ, ամէն տեղ, մատաղու ոչխարի այս երկու գլխաւոր յատկութիւնները խստօրէն յարգուած են։ Դարձեալ, ըստ Մովսիսական օրէնքի, մատաղուն պիտի ըլլար չորքոտանի, ընտիր տեսակէն, անարատ, գէր ու պարարտ և զենուելիք զոհը արդար վաստակոց արդիւնք ըլլար, եւ ո՛չ թէ յափշտակութեան կամ գողութեան կամ զրպարտութեան կամ վաչխի կամ բռնի գնուած կամ տառապեալներու զրկելով. զի բոլոր ասոնք պիղծ կը համարուին Աստուծոյ առջև։ Կանոնը կը պահուիրէր որ երբ այսպիսի նուէրներ իմացուին, բացուելայ ձգուին, որպէս զի չներն ուտեն (Ճայեր եւ Ինձոյք, էջ 327)։ Վայրի չորքոտանի կենդանեաց զոհը ընդունելի չէր, վասն զի անոնք մարդուն քրտինքով և խնամքովը չահուած ու տիրացուած ստացուածք չէին։

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Հալէպ, 8 Սեպտ. 931
(2) (Շար.)

ՀԱՅԵՐԸ

ԹԻՒՐՔ - ՀԱՅ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԹԻՒՐՔԻ ՊԷՍ ՄՏԱԾՈՂ ՀԱՅԵՐ

"ԹԷՔԷԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ ԱՑՍ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ ՄԵՐ ՊՏՈՒՂՆԵՐՆ ԵՆ"

(«Միլիէթ»ի 13 Օգոստոսի թիւին)

«Արեւելք» թերթի 20 Մարտ 931 թիւին մէջ կը կարդանք.—

«Վահան էֆէնտի Թէքէեանին «Արեւ»ի խմբագրութիւնը ստանձնելէ վերջն «Արեւ» թերթի սպառումը չատ աւելցած է։ Թերթին ծաւալը մեծցնել որոշուած է։ Թէքէեան էֆէնտիի թիւրք և հայ յարաբերութեանց մասին գրած յօդուածներուն համար ամէն կողմէ իրեն շնորհաւորական հեռագիրներ կը ղրկուին»։

Թէքէեան էֆէնտիի այս յօդուածները քնացող և քնացուած կարգ մը ճշմարտութիւնները երեւան կը հանեն, որոնք մեր նպատակներու պատղները կը համարուին։ Մենք ուզեցինք որ ամէն մարդ մութին մէջ խաղցուած խաղերը և յարդի տակէն հոսող ջուրերը տեսնէ, ինչ տեսակ անակնկալներու առաջնորդուիլը հասկնայ և իր վճիռը տայ ազատօրէն։ Մեր կողմէ աւելցնելիք քան մը մնացած չէ։ Բայց կարգ մը հակառակորդներուն այստեղ արձանագրուիլն ալ ընթերցողներու դատողութեան կրնայ նպաստաւոր ըլլալ։

Թէքէեան էֆէնտիին պատասխանող Տիգրան Բօնիքեան անուն մէկը կը գրէ. «մենք թիւրքերու հետ մեր ունենալիք յարաբերութեանց մէջ պէտք է չատ զգոյշ ըլլանք. բայց ամէն պարագայի տակ թիւրքերու ի դէմս եղած հրատարակութեանց պէտք է վերջ տանք։ Առաջին պայմանը այս է մեր յարաբերութեանց բարւոքման համար»։

Թէքէեանին ուղղուած և Սարգիսեան ատորսկրութիւնը կարող բաց նամակ մը ալ կը գրէ.

«Ձեր յօդուածները հայերու մեծամասնութեան կողմէ գնահատուած են։ Թիւրք-հայ յարաբերութեանց բարւոքման համար թափուած ջանքերը ապարդիւն չեն մնար։ Հայ ժողովուրդը պիտի մասնակցի այդ աշխատանքներուն։ Ձեր յօդուածները կարդալէն վերջ, Լոնդոնի ակումբին մէջ քննիչ էրանս մը տուի։ Ներկայ գտնուող հայերը սիմպայնութեամբ մեր յարաբերութեանց բարւոքման կողմնակից եղան։ Սիւրիա գտնուած միջոցիս հայ երիտասարդներու ալ սիւնոյն մտածողութիւնը ունենալը տեսած էի։ Մէջտեղ միայն մէկ արգելք և մէկ դժուարութիւն կայ, այն ալ Դաշնակներու բռնած «ղողութիւն»էր։ Մեր պաշտպանած տեսակէտները որքան չարունակեն, մեր կոչմունքները պիտի չատնան և Դաշնակ բրօքականտները ջուրը պիտի իյնան»։

Վերջը հայ երիտասարդ մը Թէքէեանին ղրկած իր մէկ նամակը այսպէս կը վերջացնէ. «Ձեր յօդուածները քանի մը անգամներ կարդացի և ձեր մտածումներուն ճշգրտութիւնը, սակայն չկրծգրուիլը տեսնուելով, չատ յուզուեցայ։ Սրտիս մէջ գոյացած մէկ սուղով ըսկըսայ լալ»։

Ցունաստան հրատարակուող «Նոր Օր» թերթը, «դուք թիւրքերոյ և Ցունաստանի միջեւ կնքուած բարեկամութեան պէս բարեկամութիւն հաստատել կուզէք» հարցուցը կուղղէր Թէքէեանի կողմնակիցներուն։ «Արեւ» կը պատասխանէր. «ոչ մենք միայն հասկացողութեան գալ և ասկէ վերջ թիւրքերոյ հետ աշխարհի հանդէպ աւելի պատասխանատու ճամբայ մը որդեգրել կուզենք։ Անցած և արիւնոտ օրերով զբաղուելու վիճակի մէջ չենք։ Դալիք օրերը մեզմէ արիւն չեն ուզեր։ Շարունակ դիրքերէ և իրաւունքէ խօսիլ թիւրքերը մեզմէ կը հեռացնէ։ Ամէն բանէ առաջ խաղաղութիւն ուզող ժողովուրդ մը ըլլալնիս պէտք է հասկցնենք աշխարհին։ Որովհետեւ ինչ ուզէ թող ըլլայ, ամբողջ աշխարհ մեզ տկար բայց թէ՛ իրար հանդէպ և թէ ալ ուրիշներու հանդէպ վնասակար և խանգարիչ տարր մը ճանչցած է»։

Հայեր, մենք այդ հաւատքը փոխելու ստիպման տակ կը գտնուինք։ Հայհոյեցէք մեզի, բայց մտիկ ըրէք մեզ։

Մենք հայերուն խելացի, ուշիմ և իրենց մէջ ճշմարտախօս ժողովրդոյութիւն ունենալը երբ կը գրենինք, շողոքորդութիւն ընել կամ դանոնք սիրաշահիլ չէինք ուզեր։ Այս տարի հետեւեալ փայլուն օրինակը տալու հաճոյքէն չկրցայ հրամարեցնել ինքզինքս։

Լոնտոնի մէջ անպլիերէն լեզուով հրատարակուող «Մասիս» անուն թերթ մը կայ։ Ասոր 1931 Յունիսի թիւին մէջ Պրիսթոլի համալսարանին պատմութեան փրոֆէսէօր Մր. Մօվտի «Եւրոպական Միութիւն» անուն գրքէն խօսուելու առթեն, կ'աւելցուի. «1871 և 1914ի թուականներուն յատուկ գրութեանց մէջ հայկական խնդրին նայուած է փիլիսոփայի աչքով։ Մօվտ փիլիսոփայ է։ Ժողովուրդի տառապանքն կրնայ խօսիլ. բայց այդ գրութիւնները մեր պատմութեան ներքին ծաւքը չցուցներ։ Օրինակի համար Մր. Մօվտ այսպէս կը գրէ. «Պոլիս և փոքր Ասիա ապրող հայերը թիւրքերու կողմէ չատ դէշ դէպքերու ենթարկուեցան և ասեն ատեն արիւնոտ յարձակումներ տեսան»։

Անգլիացիներու այս խօսքին «Մասիսի հայ խմբագիրը այսպէս կը պատասխանէ.

«Կը վստահեցնեմ որ հեղինակը 1878էն մինչև 1888 թուականը հայերը թիւրքերու չափ դէշ դէպքեր և ջարդեր չտեսան։ Մինչեւ 1894 թուականը ոչ մէկ հայու քիթը չէ արիւնած։ Մր. Մօվտի պնդումին համաձայն այդ թուականին Պոլսոյ անգլիական դեսպանը եղող Վիլիըմ Վայ Դերմանն դեսպանին խօսած է հայերու համար պատրաստուած ջարդի մասին»։

Այդ գիրքի 133 և 134 էջերուն վրայ ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կարդանք. «Հաւաձայնական տէրութեանց դեսպանները Սուլթան Համիտին յանձնած էին հայերու խնդրին բարեկարգութեան շուրջ յուշագիր մը։ Այն ատեն Գերմանիա և Աւստրիա Թիւրքիոյ բաժանման մէջ չահ մը չէին տեսներ։ Միւս տէրութիւնները երբեմն կուզէին հայկական ինքնավարութիւն մը և երբեմն չէին ուզեր»։

«Մասիս» կը գրէ.—

«Այս բոլորը սուտ են։ 1919ին Թիւրքիա գրեթէ գոյութիւն չունէր։ Ռուսիան ու Գերմանիան ալ իրենց ներքին ապստամբութիւններով զբաղած էին։ Պատմական որոշման մը գործադրութեան համար Անգլիան արգիլող մը չկար։ Մինչդեռ այդ օրերուն, հայ կառավարութեան մը կազմութեան, հայերու թշնամի ճանչցուած Թիւրքիա, Գերմանիա և Աւստրիա աշխատած և իրականացուցած են»։

Ահա Անգլիացի մը որ ճիշդ Դաշնակի մը պէս կը մտածէ, և անա՛ հայ մը որ հայերու պաշտպանութեան համար հրատարակուող թերթի մը մէջ ճիշտ թիւրքի մը պէս կարծատարութիւն մը կը գրէ։

Ճշմարտութիւնը երեւան ելած է, այլեւս ես լռեմ։

(13) (Վերջ)

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ
(L'Etoile du Foyer)

Դրամագլուխ մը և եկամուտ մը կը հիմնէ ընտանիքի Աստղը և գրամօժիտ մը զաւակներու համար։

Իւրաքանչիւր պարագային ալ կ'ունենաս տոկոսաբեր եւ ընթացիկ հաշիւ մը։

Ընդհ. Գործակալութիւն՝
Պուրճ, պանդոկ Սավահա,
Գէյրութ.

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ՇԹՕՐԱՅԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բնութիւն կոչուած մեծ ու խորհրդաւոր գիրքը չատ դժուար է կարդալ։

Լիբանանի աշխարհի, երկու հսկայ կոթողներ՝ Հերմոն և Քինիոէ, դարերէ իվեր, իրարու դէմ բարձրացած, լաւ վկաներ են՝ Փիւնիկեան աշխարհի անց ու դարձերուն։ Կը խորհինք թէ հրեշտակներու արցունքներ թափած վար, եղած են ձիւն և սառ և կը հալին ու կը հատնին խսպառ։

Այո՛, մարդն ալ կը ծնի ձիւնի պէս քնքուշ, արցունք մը, ճիչ մը՝ կ'ընեն զայն արի, վիշտերն ու մահը ալ,— մական վիթխարի, կը ջախջախեն զայն, կը ջնջեն անյուշ։

Շթուրան իր թեւերուն տակ առած Քինիսէն, յար և նման է Զէյթունի մէջ որբացած հայրենի լեռանս Պէրզինկային։

Հոն, ես հին աւուրց Ասուծոյն խոսացայ արիութիւն ցոյց տալ յարափոխոյ տարիներու փոքրիկին մէջ։

Կեանքիս մասեանը վշագիր, ուշադրած չէ իր էջեր։ Երբեմն, այդ հսկայ լեռներու ապառաժներուն պէս կ'ըլլանք անգրայ եւ կ'երգենք գեղեցկութիւնը երազին եւ կը սիրենք սերտել անմանօթ խորհուրդը անմանօթ տանարին։

Քինիսէն եւս ճիշդ Պէրզինկային պէս, յոգնած, տանջուած և գլխիկոր է։ Հայերու և Փիւնիկեցիներու այդ երկու պատմական հին ժողովուրդներու փառայեղ անցեալին առիւ այսօր ծունկի կուգամ ես և՝ սարսուռներով կ'զգամ անոնց վշտին դառնութիւնը անանուն։ Անսահման ցաւերու մարմնացում այդ լեռներն ալ տժգոյն են, ու չա՛տ նիհար և զոգեսս դերեզմանէն նոր ելած ուրուականներ են և կամ մեռելներ դեռ արթուն որոնց թշուառ հոգիներուն ցաւն ու կսկիծը աղէկէզ ու անէծքը կատղի ասէն անցորդ կը կարդայ սոսկումով։

Շթուրայի վիշտին արօրն խոր ակօսներ է բացած ճակատներուն հորիզոն և այտերէն վար արցունքի ձորն կ'երկարի։

Որբեր, որբուհիներ և անքախտներ՝ քով քովի եկած գոնէ ժամանակի մը համար տառապանքը մոռնալու նպատակով, մեր Սօսեաց անտառին փոխարէն Շթուրայի վիրաւորուած լանջէն, ակունքէն առատորէն հոսող ջինջ ու զուլալ անմահական ջուրէն ըմպելու կ'երթանք։

Մեր նախնիքներուն պէս կը հաւատանք թէ ծառերն ալ ոգի և լեզու ունին։ 1915ին, գառնուկներու պէս Իսլահիէ, Մարաշ և այլուր ծառերէն կախուած սրտակիցներու ձգած որբուհիներուն աչերը գաղտագողի կը նայիմ և դիս հալող ու մաղող խորհուրդներուս դարձեալ կը փարիմ։

Երէկի այդ փոքրիկները, թեր առած այսօր, կը թռչտին. ես բիւր երանի կուտամ որ գէթ չտեսան իրենց անուշ կեանքերու խամրիլը և չի լսեցին անոնց հոնդիւնները սրտաճմլիկ։ Գարուն կեանքի հաչյուհիներ, հազար կենսունակութիւն ու աւիւնի մարմնացումներ, երդեցին փառքը ցեղին և անուշութիւնները կեանքին։

Անկեղծ, մտերիմ հոգիներու շրջանակը կը խաղայ ջուրերու և ծաղիկներու հետ. կը դիտէ քայլդ ու անցնող և գարար չուենցող ընթացքը Շթուրայի ջուրին։ Աշխատանքի հրաւէրն է այդ խմբանոց։

Սօսիներ, բարտիներ և յացող ուռիներ, պանպան կանգնած են իրենց սրտերը համբուրող և իրենց կարկաչներով այլաղան մեղեդիներ յօրինող արծաթ ջուրին։

Ծառեր, ծաղիկներ, անցորդներու ասղեւ գլուխնին կը խոնարհեն, իրարու բաներ մը կը փսփսան. փուչեր և մասուրներ՝ անցնող գարձորդներու քդանցքներէն կը քաշեն. թռչուններ, միջատներ և բզէզներ լեզու կը թափեն։

Բնութիւնը այդ գաղտնի խօսքերը չարունակ կ'ունկնդրէ և մարդ մահկանացուներէն գ՝ զանկերդէ և մարդ մահկանացուներէն գ՝ զանկ կ'ելլայ։

Դիւղիչ ու կախարդիչ է Լիբանան աշխարհի այս տեսարանները։

Երկրի վրայ և երկնքի մէջ հոսանէն տեղ ալէլուներ։ Մեր չորս կողմը կը տեսնուին, կարմիր այտերով, խաժ աչքերով ու կլորիկ մարմնով անուշ հոգիներ՝ որոնք ունին բիբեր աղուոր, բիբեր սիրուն, դեռ պայծառ։

Ինձի հարցուցին և չգիտցայ. գանկապատին չորքին տակ նստած վայրի ծաղիկ անունդ ինչ է. ֆտե՛ս, Շթուրայի Մէր-կաթնի ծիծէն քեզի ամբ ըսեր է լուսնակ. և խենթ պէս ըսեր է լուսնակ. և խենթ ու ծիծղուն՝ առուին մէջ կ'այրի։

Հրաժե՛շտ բաժանումի. որքուսինե՛ր դարձէք և տեսէք թէ ձեր նահատակ ծնողներու համար աչքեր կան որպէս լեռ արցունքի։

Գ.Ր. Գ. ԴՈՒՏՈՒԼԵԱՆ

Մայիս-Նէյլ

ՈՐԴԵՊԻՂԾ ՀՐԵՇՏ

Սելանիկի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Պօխոր անունով 45 տարեկան հրեշ հրեայ մը, որ ամբողջ ասիս մը, ամէն գիշեր և մանուշան սպառնալիքով բռնաբարեր էր 15 տարեկան իր հարազատ աղջիկը Մաշէլը։ 25-30 օր առաջ, գիշեր մը, Պօխորին մանչ զաւակը 17 տարեկան Ավրամ, որ կը քնանար հորը և քրոջը հետ միւնոյն սենեակին մէջ, ընդոստ կ'արթննայ Ռաչէլին ձիչերը լսելով։ Եւ կը տեսնէ որ, հայրը կը ջանայ, հակառակ դժբախտ աղջկան կասկին, իր քոյրը բռնաբարել։ Կ'ուզէ արգիլել, բայց փորին վրայ կ'ուտէ աքացիի ուժեղ հարուած մը և գետին կը տապալի ուշակորոյս։ Իր կիրքը յագեցնելէ վերջ, Պօխոր կը սպառնայ իր երկու զաւակներուն, որ մարդու բան չըսեն։ Ցաջորդ գիշեր նորէն կը կրկնուի դէպքը և այսպէս գրեթէ ամիս մը։ Բոյր և եղբայր, վախերնէն՝ մարդու բան չէին ըսեր։ Երբ առաւօտ, մը ա՛լ համբերութիւնին հատած, Ռաչէլ կ'երթայ իր մօրքրոջը մօտ և լալով կը պատմէ իր դիպուածը։ Եւ իր վերջոյ, կը յայտնէ թէ իր կուսութիւնը պղծուած և յղի մնացած է։

Ասոր վրայ, մօրքաքոյրը, աղջիկն ու անոր եղբայրը հետն առնելով կ'երթայ ոստիկանատուն։ Հոն կը պատմեն պատահած դէպքը և ոստիկանութիւնը, քանի մը ժամ յետոյ կը յաջողի ձերբակալել հրէշատիպ հայրը։

Հարցաքննուելով՝ այս վերջինը շնականօրէն կը յայտարարէ թէ, կինը չատոնց մեռած ըլլալուն եւ որիշ կնոջ մը հետ ամուսնանալ չի կարենալու պատճառով, ստիպուած էր իր աղջիկը դործածել իբրև կին...

SUN LIFE ASSURANCE
COMPANY OF CANADA

ՍԸՆ ԼԻՖՖ ԷՏՇՈՒՐԷՆՍ ՔԸՄՓԷՆԻ ՔԱՆԱՏԱ

ՀԻՍՆՈՒԱԾ 1865ԻՆ

Օրինակ մը 20 տարուան ապահովագրի տարեկան շահաբաժինով.— Տարիք 30. ապահովագրուած գումարը 10,000 օսլար. տարեկան վճարում 498.50 օսլար։ 1931ի ընթացիկ հիմնի վրայ վերոյիշեալ ապահովագիրը պիտի ստանայ 90.20 օսլար՝ շահաբաժին մը երկրորդ տարուան վերջը եւ տարուէ տարի շահելով։

Հինգերորդ տարուան վերջաւորութեան, սովորականէն զատ կը տրուի նաեւ յաւելուածական շահաբաժին մը եւ մասնաւոր շահաբաժին մը կ'սկսի գործադրութեան դրուիլ չափահասեալ ապահովագիրներուն համար։

Շահաբաժինները կրնան ստացուիլ կանխիկ, տարեկան մասնաբաժնի զեղչով կամ ապահովագրի գումարին վրայ աւելցնելով եւ կամ այլ ընկերութեան մօտ կը ձգուի ահկասով։ Մասնաւորապէս ամենանպաստաւոր ապահովագրութիւնն է տարին 3.50. յաւելուածական ահկասը կը յայտարարուի իւրաքանչիւր տարի։ Ցրուած հիմնական ապահովագրութիւնը 5.50։

ՎԵՐՈՅԻՇՏԱՒՈՐ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐՈՒՆ.— Ժամանակը լրանալէն վերջ վերոյիշեալ ապահովագիրը պիտի ստանայ (ներկայ ընթացիկ շահաբաժնի սակով) հետեւեալը.

Ապահովագրուած գումարը	10,000	օսլար
Բարդուած շահաբաժինը	5,580	»
Մասնաւոր հաստատութեան շահաբաժին	1,500	»
Վճարած 9970ի փոխարէն կ'ստանայ	17,080	օսլար

Ամբողջովին անկարողութեան եւ կամ կրկին արկածի հաստատման շահերը կ'ստացուին պզտիկ յաւելուածական վճարումով մը։

Վերոյիշեալ հաշիւը հիմնուած է 1931 շահաբաժնի սակին վրայ։ Ցրուած բաւականութիւնները չ'երաշխաւորուիր։ Ապագայ շահաբաժինները կախում ունին ապագայ գործառնութիւններէն։ Ունէ յաւելումներ կամ նուազում այս շահաբաժնի ցուցակէն պիտի փոխէ այն համեմատութեամբ վերոյիշեալ բաւականութիւնը։ Հաստատապէս նպաստաւոր արդիւնքներ կը բերէ ապահովագիրներուն ունի կարճ կամ երկայն ժամանակամիջոցը։ 55, 60 կամ 65 տարեկանին վերջացած ապահովագիրները ունի նպաստաւորուած են։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՄՈՆԹՐԷԱԼ

ՏԻԵԶԵՐԱՀՌՉԱԿ ԲՐԻՏ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԿՈՒԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

ՍԻՒՐԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Գասսենեակ՝ Գուսբրու եղեմ, Սուգ Թավիլ եւ Ձեմիլ, հեռաձայն՝ Բիֆօ 35—23, փոսթարկղ թիւ 334 Գէյրութ։

1930ի ՀԱՇՈՒԵՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Նոր ապահովագրուածներ վճարած են	145,002,492	սթերլին
Ի գօրու եղող ընդհ. ապահովագրութիւններ	588,431,831	»
Ընդհանուր հասոյթ	38,975,265	»
1930ի սեացուածքը	120,972,664	»
Պահեստի գումար	7,506,714	»

Բարձր սակը շահաբաժիններու ապահովագրեալներուն եւ մասնաւոր հաստատութեան շահաբաժինը կը շարունակուի վճարուիլ 1931ին։

Մրն Լայֆի ապահովագիրները կը պարունակեն ամենամեծ ապահովագրական արժէք որ երբեմ մատուցուած ըլլայ հանրութեան եւ իր աշխատանքի ընդհանրական ուժովը, ընկերութիւնը կուտայ ապահովագրեալներու անհաւասար երաշխաւորութիւն։

Առաջարկութիւններ տալով յարմարագոյն ապահովագրի մը մասնաւորութիւնները Ձեր տարիքին համապատասխանող ուղարկուելու համար կը տուի մեր Սիւրիոյ ընդհ. գործակալ՝ Հ. Ն. ՍԱԱՊԻ կողմէ։

ՄԵԾ ԿՌԻԻ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

5 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԵՒ 13 ՎԻՐԱՒՈՐԵԱԼ

Օգոստոս 21ին Նիւ Եորքի փոքոցներուն մէջ մեծ կռիւ մը տեղի ունեցած է աւազակներու և մի քանի տասնեակ ոստիկաններու միջև և երկու ոստիկան ու աւազակներէն երեք հոգի սպանուած են, իսկ վիրաւորեալներուն թիւը 3 է։

Կռիւը «Հօլա ըբ»ի մը արդիւնքն է։ Մուչտակի ընկերութեան մը վարիչը գործաւորներու աշխատավարձով երբ 138րդ փողոցի իր գործատեղին կը հասնի ոստիկանի մը ընկերակցութեամբ աւազակներ ատրճանակով կը պահանջեն դրամը։ Ոստիկանը ձեռքը իր զէնքին տարած պահուն գնդակ մը կը ստանայ իր սրտին, և անմիջապէս կ'իյնայ ու կը մեռնի։ Գողերը դրամը առնելով իրենց օթեւանը կը մտնեն ու կը փախին։ Վարիչը անմիջապէս լուր կուտայ ոստիկանութեան և հետապնդումը կը սկսի։

Աւազակները համբան իրենց օթոն լքելով թաքած մը կ'առնեն և կը շարունակեն իրենց ճամբան։ 179րդ փողոցին վրայ ոստիկան մը կը ճանչնայ գողերը և կը կրակէ։ Աւազակները դայն ալ կը վիրաւորեն։ Այդ պահուն հրշէջ մը վրայ կը հասնի և ինկող ոստիկանին զէնքն առնելով կը կրակէ, բայց ան ալ կ'իյնայ գողերու գնդակներուն ասկ։ Հոս փողոցին մէջ եղողներէն երեք հոգի կը վիրաւորուին օդին մէջ սլացող գնդակներէն։

Մինչ այդ մի քանի ոստիկաններ թաքսի մը մէջ կը հետապնդեն աւազակները։ Ուրիշ ոստիկաններ կը միանան հետապնդողներուն։ Գողերը կը դառնան դէպի արեւմուտք և 181րդ փողոցին կ'երթան մինչեւ Տայքմըն փողոց, ուր իրենց թաքսին մայթին կը զարնուի ու կը կենայ։ Հոս ալ կռիւը կը շարունակուի և երեք աւազակներն ալ կը սպանուին։

ԹԻՒ 27

ԹՈՒՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿԻՆ»

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ

ԲԱՐՍԵՂ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՍԱՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱԽՈՒՄ ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ԹԻՒՐՔԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Մուշ, ընդհանրապէս հայերու չատ զտնուած տեղն է։ Գիւղերուն մեծամասնութիւնը հայերով բնակուած է։ Տիարպէքիրէն, Երզրումէն և Հաճընէն փախչելով հոս եկող քրիստոնեաներու խառնակիչ բրօքականտին կեդրոնը ըլլալով Մուշ այլեւս գիծէն ելած էր։

ԲԱՐՍԵՂ, ԷՖԷՆՏԻԻ ՄԱՀԸ

Մուշի մէջ Բարսեղ էֆէնտի անուն քահանայ մը կար։ Այս մարդը իսկապէս հոգեւորական պետ մըն էր։ Քրիստոնեաներուն դէմ կը դնէր և սպառնալիքամէն տեսակ բրօքականներուն դիմաց կարեւորութիւն չէր տար։ Ան կառավարութեան դիմելով կը յայտարարէր որ եթէ վճռական միջոցներ ձեռք չառնուին, այս օրիկները անպայման խառնակութիւն մը պիտի հանեն և ապահովութիւնը պիտի խանգարեն։ Բարսեղ էֆէնտի եկեղեցւոյ բեմէն չարունակաբար հաւատարմութիւն և հնազանդութիւն կը քարոզէր։ Քրիստոնեաներու կողմէ իրեն ուղղուած քանի մը մահուան սպառնալիքներն ալ կառավարութեան յանձնած էր։

Վերջապէս օրն ի մէկ լսուեցաւ Բարսեղ էֆէնտիի սպանութիւնը։ Ոեղճ մարդը պարտականութեան գիտակցութեան և կառավարութեան հաւատարիմ մնալուն զոհը եղած էր։ Շատ փնտռուեցաւ, բայց սպանիչը չգտնուեցաւ։

ԴԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԿՍԿՍԻ

Գիւղերու մէջ ալ նման սպանութիւններ անպակաս էին։ Այլեւս Մուշը հին Մուշը չէր։ Ապստամբութեան և յեղափոխութեան առաջին պտուղը ըլլալով Մուշի հայերը սկսան իրենց տուրքերը չվճարել։ Պետական տուրքը գանձելու համար դացող դանձիչ պաշտօնեաները և նոյնիսկ ժանտարմաները կը վռնտէին և կը յայտարարէին. «մենք կառավարութեան տուրք հինգ բարա իսկ չունինք»։

Առաջուան եղբօր պէս իրենց ապրած թիւրքերու հանդէպ ալ սկսան տարբեր ընթացք ցոյց տալ կը հայհոյէին և խօսք կը նետէին։ Մինչեւ անգամ ոմանք, առանց քաշուելու կըսէին թիւրքերուն։

— Ասպա՛ր, Ձեր տեղը առաջ ալ Շատ էր, վերջն ալ Շատ. հայտէ ժողվեցէք Ձեր բաներն ու ըրբթրն և կորսուեցէք։

Ճիշդ այս օրերուն լուր առնուեցաւ որ կարգ մը գիւղերու մէջ քանի մը թիւրքեր սպաննուած են։ Մուշի թիւրքերը սարսափի մէջ կը գտնուէին։ Կը հասկցուէր որ խառնակութիւններ պիտի ծագէին և առջեւը առնել կարելի պիտի չըլլար։ Հայ և թիւրք թաղերու մէջ, երկու ժողովուրդներն ալ կը կարծուէր որ պատրաստութիւններ կը տեսնէին։ 5-10 հոգի տուներու մէջ հաւաքուելով քաներ մը կը խօսակցէին։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

Մուշի երեւելիները, իւլէմաները և միֆթիները Հաճը Թալիպ էֆէնտիի տան մէջ հաւաքուեցան. հրաւիրեցին նաեւ հայերու յառաջ եկող և զարգացած քանի մը մարդիկը։ Թիւրքերու յառաջ եկող և զարգացած քանի մը մարդիկ։ Թիւրքերու զգացուցին թէ՝ իրենց ընթացքը չիտակ չէ և քիր հայերուն զգացուցին թէ՝ իրենց ընթացքը չիտակ չէ և անկէ կրնայ փնասակար հետեւանքներ յառաջանալ։

Կառավարութեան հաւատարիմ եղող հայեր համակարծիք չէին թիւրքերուն։ Բայց հրաւիրեալներու մէջ գտնուող քսմիթաճները ըսին.

— Ձեզի կարելի չէ վստահիլ. ահա այսպէս երբ գլուխնիդ դացնեն մնայ փէշերնիդ կը բռնի, կը պաղատի։ Մեր ժողովուրդը դարերէ իվեր ձեր բռնութեան տակ ճզմուած է. այլեւս դանակը ոսկորին դպաւ, համբերութիւնիս լմնցաւ, ինչ ուզէ թող ըլլայ։

Հաճը Թալիպ էֆէնտի զգացուած ըսաւ.

— Բարեկամ, մեր գլուխը նեղը մնացած չէ երբէք և ոչ ալ փէշերնիս բռնկած է. մենք ձեր քսմիթաճներուն սխալ ընթացքը ցոյց տալ և աւելորդ արիւններու թափուելուն արգելք դնել կուզենք։ Եթէ թիւրքերը ձեզ հանդէպ զէշ նպատակ մը ունենային, պատմութեան աւելի յարմար ժամանակներուն, հէնիչէրիութեան և ալայութեան օրերուն, Անատոլուի մէջ մեկ հատ իսկ հայ չէր մնար։ Թիւրքը վայրենի չէ։ Թիւրքը մեկ հատ իսկ հայ չէր մնար։ Թիւրքը վայրենի չէ։ Թիւրքը միշտ եղբայր նկատած է ձեզ։ Հիմայ տուրք չէք վճարեր եւ հազար տեսակ նախատինքներ կընէք։ Թիւրքը ինչ կը լսէ, երկու կը լսէ, բայց երրորդին գիտէ ինքզինքը պաշտպանել և ինչ ուզէ թող ըլլայ։ Այն ատեն ո՞վ է պատասխանատուն։ Նայէ Բարսեղ էֆէնտին քսմիթաճները մեռցուցին, ուրեմն ան եկեղեցիի մէջ ճշմարիտ խօսքեր կը խօսէր. ասոնք լաւ բաներ չեն։

Հաճը Թալիպ էֆէնտիի խօսքերը լաւ տպաւորութիւն թողուցին։ Արդէն հոն գտնուող հայերուն մեծամասնութիւնը կառավարութեան հաւատարիմ եղող պատուաւոր մարդիկ էին։ Քանի մը քսմիթաճներն ալ չկրցան հանել իրենց ձայները։ Հայերուն խրատ տրուիլը և անվայել ընթացքի մէջ չգտնուելու յորդոր կարդացուիլը որոշուեցաւ։

ԿՈՒԻՆԵՐ Կ'ՍԿՍԻՆ

Բայց Հոկտեմբերի երրորդ օրը, ուրբաթ օր մը, հայ զինուորի մը խանութէն զէնք մը պայթեցաւ և հայ մը տանիք ելնելով, սկսաւ պոռալ.

— Է՛յ, հայ ժողովուրդ, խանութները փակեցէք.

Հայերը արդէն պատրաստուած են եղեր։ Անմիջապէս փակեցին իրենց խանութները, զէնքերը տուին և սկսան փախչիլ չուկայի մէջէն, իրենց հանդիպած միւսլիմանները զարնելով։

Թիւրքերն ալ դիմադրեցին. չուկայի մէջ անդադար զէնք կը նետուէր և գնդակները հայ, թիւրք, կին, էրիկ մարդ, պզտիկ, մեծ որուն որ հանդիպէր, գետին կը փռէր։

Զէնքի ձայները լսող մանտարմա, փոլիս և զինուորական ուժեր և բոլոր պաշտօնեաներ չուկայ վազեցին և մեծ ծաւալ չգտած, առջեւը առին։

Հայերէն և թիւրքերէն 64 մեռել և վիրաւոր եղան. քսմիթաճներու մեծերը ձերբակալուեցան, իսկ մէկ մասն ալ դէպի գիւղերը փախան։

Փախստականներուն կարեւոր մէկ մասը Մուշի Սանճակին ենթակայ Հանտիրիս գիւղին մէջ ցրուած էին և այդ շրջաններու մէջ ապստամբական շարժում մը սաեղծելու սիրով վարակուած էին։ Ամէն խառնակութիւն և գրգռութիւն յարաբերաբար կը բերէին։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԸ

Հայաստանի պետական երկրորդ թատրոնը Լենինականի մէջ փակեց իր 1930—1931 թատերաշրջանը մայիս 10ին եւ մէկ ու կէս ամսուան համար մեկնեցաւ Երեւան ուր տուաւ 42 ներկայացում։ Այս ներկայացումներէն դուրս, ցերեկները, հանգստեան ժամերուն, Երեւանի մեծ գործարաններուն մէջ կազմակերպեց քանի մը ցերեկոյթներ։ Այսպէս լրացնելէ յետոյ իր այցելութեան շրջանը, վերադարձաւ Լենինական եւ կրկնեց քանի մը ներկայացումներ։

Եւ այժմ սկսած է արդէն նոր շրջանի իր ներկայացումներուն։

Օգոստոս 13ին էր որ սկսաւ 1931—1932 թատերաշրջանը եւ այդ առթիւ կազմած իր խաղացանկին մէջ առած է «Հացը», «Առագաստ», «Ոսկէ կացինի մասին», «Փոքրիկների մէջ», ինքնուրոյն դասական գործ մը եւ ուրիշներ։ Պիտի կրկնէ նաեւ անցեալ թատերաշրջանի լաւագոյն գործերը։

Խումբը զօրացուած է դերասանական նոր ու կարող ուժերով։

Այս տարի հրապարակ պիտի հանէ 6 000 տոմս, ապահովելու համար տեսական հանդիսականներ, մեծ մասը, Լենինականի հիւսուածեղէնի գործարանին եւ երկաթուղիի կայարանին բանուորներէն։ Ներկայացումներուն մէկ երրորդը պիտի տրուի բանուորական ակումբներու մէջ։ Եւ յետոյ թատերախումբը պիտի այցելէ Անիի հանքահորերը, Արթիք քարանձաւները։ Բայց նախ, ցորենի հաւաքման համար ծրագրուած արշաւանքին առթիւ, գիւղերուն մէջ ներկայացումներ պիտի տայ եւ խաղավառութիւն պիտի ստեղծէ։

«ԱՌՈՂՋ ԿԵԱՆՔ» ԵՒ ՊՈՒՆԿՈՒԹԻՒՆ

Եղեւանի մէջ կը հրատարակուի առողջապահական ամսագիր մը, «Առողջ կեանք»։ Այս ամսագրին մէջ լոյս կը տեսնէ յօդուած մը «Պայքար պրոստիտուցիայի դէմ», ուր քննութեան կ'առնուին պոռնկութեան ծագման ու զօրացման պատճառները։

«Մորիր-Հայաստան» կը քննադատէ առողջապահական թերթին խմբագրութիւնը, որ ամիսներ կը պատասխանէ թէ յիշեալ յօդուածը պատրաստուեր է շատ առաջ, երբ գործազրկութեան տագնապը լուծուած չէր Ռուսիոյ մէջ։

Եւ հիմա կ'նդունի որ պոռնկութիւն գոյութիւն չունի ? Ռուսիոյ մէջ, որովհետեւ արմատախիլ ըրած են պոռնկութեան ծագման պայմանները։ Ընդհակառակն, պոռնկութիւնը արդիւնք է կ'ըսուի, զբաղմատերական երկիրներու ընկերային տնտեսական յարաբերութիւններուն։

Սակայն դրամատիրական հին կարգերէն ժառանգ մնացած պոռնկութեան դէմ պայքարին շարունակութիւնը անհրաժեշտ համարելով հանդերձ, կ'ընդունի որ «կոպիտ սխալներ գործած է» յօդուածագիրը, այնպէս կարծեցնել տալով որ Ռուսիոյ արդի պայմաններն են պատճառը պոռնկութեան եւ անոր զարգացման։

ՀԱՅՐ ՄԱՅԵՐԱՍ ԵՐԵՒԱՆ Կ'ԵՐԹԱՅ

Փարիզեն մեզի կը ճաղորդեն թէ ծանօթ ճայագէտ Հայր Մայերաս, որ Բոլեմ տր Ֆրանսի մէջ ճայագիտութեան ճիւղը ստանձնած է, այս տարի Երեւան պիտի երթայ եւ չորս ամիս պիտի դասախօսէ տեղւոյն ճամալսարանին մէջ։

Երեւանի կառավարութիւնն է որ դասախօսելու հրաւիրած է Ֆրանսացի ճայագէտը։

ԳՈՂԱՐԹՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԳԻՂԱՃԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱՆԱԿԸ

Հետեւեալ վայրերուն մէջ 1914ին կը գտնուէին նշանակուած քանակութեամբ գրչագիրներ։

Արմաշի գպրեվանքը ձեռագիրներ 300 էջոր։

Կեսարիա եւ շրջակաները 98։

Մշոյ Սուրբ Խաչ եւ Թարգմանչաց վանքին ձեռագիրները 256։

Արզրուի Ս. Աստուածածնի վանքին մէջ 146։

Մարզուան, Ամասիա, Թոքատ, Զիլէ 15։

Սեբաստիա եւ շրջակաները 99։

Տիվրիկ, Մալաթիա, Սկն, Կամախ 37։

Պիթլիս, Խարբերդ եւ շրջակաները 164։

Զմշկածագ, Զարշանցաք, Բալու 33։

Տիգրանակերտ, Չնգուշ 137։

Երզնկա, Վանի եկեղեցիներ 38։

Գումար՝ 1313 կտոր։

Այս ցուցակը պակասաւոր է գիտ. նոն չկան Աղթամարի, Վարագայ, Վանայ միւս վանքերուն, օրինակ՝ Աղրակի Ս. Բարթողիմէոս, Նարեկ, Ս. Յակոբ եւ այլ բազմաթիւ վանքերու ձեռագիրները։ Նոյնպէս կը պակսին Էրզրումի եւ իր շրջակայքի վանքերուն եւ եկեղեցիներուն զրչագիրները, Էնկիւրի եւ Թիւրքիոյ այլ մասերու վանական, եկեղեցապատկան եւ անհատական ձեռագիրները եւն.։ Հայ ձեռագիրներէն առնուազն 3—4000 կտոր կորսուած պէտք է նկատել։

ՊԱՐԿԱՀԱՅ ԵՐԿՈՒ ԳԱՂՈՒԹՔՆԵՐ

Թէհրանի «Պիրմ»ը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Սուլթանապտի եւ Սպահանի շրջաններու մասին.—

Սուլթանապտ իր շրջաններով միասին ապրած է միաձայն գործակցութեամբ ու զոհի առեւտուրով։ Եւ հայ գիւղացիութիւնը հաճեմատաբար աւելի բարեկեցիկ եղած է։

Ժամանակին, երբ հայ ֆիրմաները Դարակեօզեան, Թէքէեան, Թաւշանեան եւն. գորգի ապրանք կուտային հայ գիւղացիներուն, ասիկա կը հաստատէր մեծ բարիք։ Սակայն այսօր, երբ անոնք այլեւս չեն զբաղիր, կամ շատ քիչ ապրանք կուտան, ասիկա աւելի քան բարիք եղաւ մեր շրջանի գիւղացիութեան համար։ Ուրախեցնող, եթէ այդ ֆիրմաները դեռ քանի մը տասնեակ տարի՝ զարուն ցանելու ըլլային գորգի ապրանքի գործը, եւ գիւղացին ալ աւելի լաւ վիճակ ունենար քան այսօր, դարձեալ ան պիտի մնար ենթակայ այդ տուներուն։ Իսկ այժմ երբ հրապարակի վրայ չկան այս ֆիրմաները, գիւղացին սիպտուած սեղծած է իրեն համար անկախ գործ, ինքն իրեն համար կը գործածէ եւ կը ծախէ չորս հինգ անգամ աւելի շատ ապանով։

Զնայած Ամերիկայեն եկած խիստ անմպասս յուրերուն, թէ այնտեղի գորգի հրապարակը շատ գէշ է եւ առեւտուր չկայ, հոս մեծ եռուզեռ կայ։ Այսպէս, արտիր 200 դրանով ծախուող «ճանսիարանկ» գորգերը, այժմ մինչեւ 280 դրանի են բարձրացած։

Անշուշտ այս երեւոյթը պէտք է վերագրել ոսկիի արժէքի բարձր ըլլալուն եւ արծաթին անկման, բայց փաստ է, որ այսօր գիւղացին իր ծախած գորգին երկու անգամ աւելի կը տանի։

* * *

Սպահանի շրջանի վեց գաւառներուն մէջ կ'ապրին մօտաւորապես 20—24,000ն հայեր, որոնց հարիւրին մէկը հագիւ կարգալ գրել գիտէ։ Չկան դպրոցներ, եղածներն ալ շատ նախնական վիճակի մէջ են։ Տիրացուի մը կամ քահանայի մը տուրջ հաւաքուած հարիւր հոգի, կը կարդան ժամագիրք, Աւետարան, Աստուածաշունչ եւլն։ Ժողովուրդն ալ ցնտեսապէս գէշ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։

Ամենէն գէշը այն է, որ խղճալը անջատուած է գիւղէն։ Եւ աւելին, այսօր խղճացիի եւ գիւղացիի միջեւ ստեղծուած է մեծ անջրպետ մը։

ԵՐԵՔ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՀԸ

«Բազմավէպ»էն ցաւով կ'իմանանք մահը երեք մխիթարեան հայրերու.— Դիոնիսիոս Վ. Գաղատոնեան, Անդրէաս Վ. Վարդաբուրեան եւ Դանիել Վ. Ստեփանեան։

Առաջինը ծնած է Թիֆլիս, 1870ին, եւ մինչեւ վերջն ալ Կովկասի մէջ գործեց, իբրեւ հայ կաթոլիկ տաքսնորդ։

Հ. Անդրէաս ծնած եր 1885ին։ Տարիներով ուսուցած է Պարսիզակ, Իզմիր, եւ Պոլիս, իբրեւ հովիւ եւ մխիթարեան վարժարաններու մատակարար։ Երկար տարիներէ՝ ի վեր կը դարմանուեր Ս. Զենոն ամարանոցին մէջ, ջղային հիւանդութեան ենթարկուած ըլլալով։

Հ. Դանիել Ստեփանեան ծնած է Պոլիս 1856ին։ Շատ զարգացած անձ մըն եր։ Հրատարակեց Ֆրանսերէն գիրք, եւ ունի հայերէնէ Ֆրանսերէն բառարան մը։ Եղած է ուսուցիչ Ռափայէլեան վարժարանի մէջ, մեծաւոր Պոլսոյ եւ ուրիշ վայրերու, ինչպէս նաեւ Ս. Ղազարի ընկ. մատակարար, լեզուագէտ եւ հանրայարար, միշտ ինքը կ'առաջնորդեր օտար հիւրեր։

ՌԱՓԱՅԵԼԵԱՆԻ ԸՆԹԱՑԱՐՁՆԵՐԸ

Վենետիկի Մուրաս Ռափայելեանին այս տարի շրջանաւարս եղած են հետեւեալ պարոնները։—

Գազանճեան Յակոբ Ամասիա, Դաւիթեան Ֆիրան՝ Սիկիլպ, Սրեկեան Նուպար՝ Պոլիս, Եփրեմեան Լեւոն՝ Աղեքսանդրիա, Զարեան Վանեն՝ Պոլիս, Թագրեան Պետրոս՝ Գրուսա, Մաւեան Օճենիկ՝ Գրուսա, Մուրատեան Ստեփան՝ Պոլիս, Պալեան Արտաւիր՝ Ատափազար, Գէհատրեան Մասիս՝ Կեսարիա, Գիպկրեան Գէորգ Կուսանիա Սենեքոմիչ Գէորգ՝ Գուլաստէսը, Սիւրմէլեան Յարութիւն՝ Պոլիս, Տեր Մոսիկեան Երուանդ՝ Խարբերդ, Բաջարենց Հրաչ՝ Պարսիզակ, Քէօրոլլեանեան Դաւիթ՝ Խոտորջուր։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՍԻՒՐԻԱ ԿՈՒԳԱՅ ?

Պօլսոյ «Ժամանակ» թերթի Փարիզի թղթակցին տուած տեղեկութեանց համաձայն, Հայաստանի վարչապետը Պ. Տէր Գաբրիէլեան Փարիզէն Սիւրիա պիտի անցնի և ապէջ Յունաստան և Պոլիս հանդիպելով պիտի վերադառնայ Երեւան։

Պ. Տէր Գաբրիէլեան չիումներ ունեցած է Փարիզի մէջ Ֆրանս. իշխանութեանց հետ և անոնց յայտնած որ Երեւանի կառավարութիւնը յարմար դատած է հայ գաղթականները փոխանակ Սիւրիոյ մէջ տեղաւորելու, զանոնք ամէնքը Հայաստան խոնարհել։

ՆՈՐ ՀԱՅ ԳԻՒՂԵՐ Պ. ՊԻԻՐՆԻԷԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Ցառաջիկայ ամսոյն սկիզբը Պէյրութ կ'սպասուի Ազգ. Դաշնակցութեան գաղթ. տեղաւորման յանձնախումբի ներկայացուցիչ Պ. Պրիւնիէ, որ կէս միլիոն Ֆրանքի նոր վարկ մը ապահոված է հայ գաղթականներու տեղաւորման ուսանելիներուն համար։

Պուրճ Համատի մէջ գտնուած հողին վրայ պիտի հաստատուի նոր գիւղ մը, ուր առաջին անգամ պիտի տեղաւորուին վրանաքաղաքի հայերը։

Ուրիշ երեք գիւղեր ալ պիտի հաստատուին Ամրգի մէջ, փոխադրելու համար Հալեպի էմբերուն մէջ գտնուող հայերու մէկ մասը։

ՎԵՆԱՓԱՌԻ ՊՏՈՅՏՆԵՐԸ

Վենափառ Բարգեն Կաթողիկոս Կիլիկիոյ հանգստանալու համար մեկնեցաւ Գեւարք, ընկերակցութեամբ Քէյֆեան որբանոցի տնօրէն Պ. Կազարոս Ղրպլիկեանի, ուր քանի մը օր մնալէ վերջ պիտի վերադառնայ Անթիլիաս։

Վենափառը շաբաթ մը առաջ ալ Պիւֆ-Ֆաեա Տնուր Շուէր այցելութիւն տուած էր. դարձեալ Պ. Ղրպլիկեանի ընկերակցութեամբ։

Կ'իմանանք որ Բարգեն Կաթողիկոս, կոս, մօտ սեռեն պիտի այցելէ Սիւրիոյ եւ Լիբանանի թիմերը։ Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն այս այցելութեանց ընթացքին ալ Վենափառին պիտի ընկերակցի Պ. Ղազարոս Ղրպլիկեան։

* * *

Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչ Գեր. Տանէ եպսկ. Գասպարեան, որ ամսոյս սկիզբը վերադարձաւ Պուսափէքեն, Հալէպ մեկնած է։

ԿԱՅԻՐ ԴԱՅԼԵՐՈՒ ՈՒ ՄԱՐԴՈՑ ՄԻՋԵՆ 8 ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐ ԲԶԷՏՈՒԱԾ

Ամսոյս 6ին, Սիւրիոյ եւ Թիւրքիոյ սահմանին մօտիկ վայր մը, Ճէպել Ագիաթին մօտ, ուրբ հոգի կը նամբորդէին։ Ճամբան, գիշեր ատեն, յանկարծ գայլերու վոնմակ մը յարձակում գործեց անոնց վրայ։ Ճամբորդներու խումբ երեք զենք կը գտնուէր։

Հետեւեալ օր ճամբորդներ հագիւ անոնց ոսկորները գտան ճամբուն վրայ։

ՀԱՑ ՄԸ ՀՈՂԵՐՈՒ ՏԱԿ

Մուսթաֆա Քէմալի օթինութեանց մէջ ապրող Գարեգին Մարտիրոսեան անուն հայ ապրատաւոր մը, երբ տեսնին հիմը կը փորեր, հողերու տակ թաղուեցաւ եւ ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ։ Քանի մը ժամ ապրելէ վերջ ան աւանդեց իր հոգին։

ՀՐԴԵՀ ՀԱՑՈՒ ՄԸ ԽԱՆՈՒԹԷՆ

Ուրբաթ օր, կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, Կրան Թէաթրի մօտ, Պ. Յակոբ Մարգարեանի խանութին մէջ պզտիկ հրդեհ մը կը ծագի, սակայն շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներու կարելի կ'ըլլայ շուտով մարել։

Նուպար՝ Պոլիս, Եփրեմեան Լեւոն՝ Աղեքսանդրիա, Զարեան Վանեն՝ Պոլիս, Թագրեան Պետրոս՝ Գրուսա, Մաւեան Օճենիկ՝ Գրուսա, Մուրատեան Ստեփան՝ Պոլիս, Պալեան Արտաւիր՝ Ատափազար, Գէհատրեան Մասիս՝ Կեսարիա, Գիպկրեան Գէորգ Կուսանիա Սենեքոմիչ Գէորգ՝ Գուլաստէսը, Սիւրմէլեան Յարութիւն՝ Պոլիս, Տեր Մոսիկեան Երուանդ՝ Խարբերդ, Բաջարենց Հրաչ՝ Պարսիզակ, Քէօրոլլեանեան Դաւիթ՝ Խոտորջուր։

ՃԻՒՆԻԻ ԴԷՊՔԸ «ՈՉ ՏԷՐՈՐԻՉՄ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ՊՈԼՇԵՒԻԶՄ»

Այս խորագիրներով «Լա Սիրիա» իր օրաթերթին մէջ կը գրէ.—

Պէյրութի մամուլը երկար եւ զանազան մեկնութիւններ տուաւ Ճիւնիի վերջին դէպքի մասին, յայտարարելով որ անիկա պոլշեւիզմի կամ ահաբեկումի մը հետեւանքն էր։

Մեծի առաջինը եղաւ մեր օրուան լուրերուն մէջ նոյն դէպքը հաղորդողներէն։ Սակայն այսօր այս տիտր դէպքին բոլոր մանրամասնութեանց կատարեալ պատկերը ծանօթացած ենք։

Արժանահաւատ եւ ականատես վկայ մը, որ գործօն մասնակցութիւն մը ունեցած է այս պատահարին, բարեհաճած է պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւնները տալու մեզի։ Դիմբախտ Ստեփանի մանուկ պարագաները նեղելու համար, այս տեղեկութիւնները գաղտնի պահելու համար, այս տեղեկութիւնները անհրաժեշտ եւ օգտակար են։ Իր վերջին դէպքին վրայ լենելով դատել մամուլին եւ հանրային կարծիքին համար շատ սխալ պիտի ըլլայ։

ՀԱՐՑԱՓՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս խնդրին շուրջ հարցափնիչ դատաւոր Պ. Անթուանի կողմէ յառաջ տարուած հարցափնութիւնը վերջ գտած է։ Տարաբախտ Ստեփանի վրայ արդարութիւնը գործադրուած է. բայց իր գտած պատիժը գործած սխալին շատ աւելի ծանր եղած է։ Այս դէպքերը աչքի առջեւ ունենալով մարդ կը տխրի, մանաւանդ կը ցաւի անոր կնոջ եւ հինգ զաւակներուն վրայ, որոնց միակ ապաւէնն էր։ Ասկէ զատ պէտք է խոստովանիլ որ ոսիկան զինուորներուն վարուելակերպը եւ ժողովուրդին ու ամբոխին սպառնալիքները մեծապէս ազդեցութիւն ներգործած են այս գիտակցութիւնը կորսնցուցած մարդուն վրայ։

Հակառակ իր ենթարկուած վրանցիգին, Պ. Սուժեն պահ մը լաց եղած էր զայն հանդարտեցնել եւ տունը տանիլ։ Անիկա զայն դուրս հանեց գիշերի պատարագ ժամանակներու օդակեն եւ հեզօրէն տուն կը տանէր երբ ժանտարմաներէն մէկը գրգռեց զայն։ Ստեփան կարծելով որ հրացանազարկ պիտի ըլլայ, խոյս տուաւ եւ Տօֆօր Նուճէմի տան առաջը վազեց։ Ցետաոջում պէտք է եղած ըլլայ այդ վայրկեանին իր ուղեղին մէջ։ Ժողովուրդը այն տեսն չէ վարանած զայն «պոլշեւիկ» կամ «տերորիսթ» կոչելու։

Ալէօլը պարզապէս այս վանգաւոր մարդուն գէշ բնազդները ի յայտ բերած էր։ Ճշմարտութիւնը սակայն բոլորովին տարբեր է։ Ճիւնիի մամլային հիւղին պէտը Պ. Միւժ, որուն տան մէջ երեկար տեսնէ ի վեր Ստեփան աշխատած էր կրնայ զայն մեզմէ աւելի լաւ կերպով դատել, որ կ'ըսէ։ «անիկա քաջ եւ շատ լաւ տղայ մըն է եւ ոչ մէկ կապ ունի պոլշեւիզմի հետ. մի միայն այլօրն է որ գիշեր այս ծայրայեղութեան տարած է։ Իր խենթութիւնը աւելի ծանրացած է վերջերս ենթարկուած ծանր հիւանդութեան մը պատճառաւ»։

ԱՅՆԱՊԻ ՈՃԻՐԸ ՆՈՐ ՀԵՏՔԵՐ ՈՃԻՆ ՎՐԱՅ

Ցարդ անլուծելի կը մնայ Այնապի ոճիրը։ Հակառակ կառավարութեան վերջին կարգադրութեան եւ բոլոր գիւղերու մէջ զօնուող իգական սեռի անուանացանկերու պատրաստութեան, դարձեալ կարելի չէ եղած երեւան հանել ոճիրը։ Քէմեր-Հիմի մէջ կորսուած աղջիկն ալ հրեւան հանուած է, որով այդ ուղղութեամբ ալ յոյսեր ի դերեւ ելած են։

Վերջին պահուն «Անհրար» տեղեկացած է հետեւեալ լուրը, որ շատ պահանջներ սկսած են կարկուտի պէս գնդակ տեղացնել անոր վրայ։

Անգլիացին սպանուած է արձակուած գնդակներէն։

ՄԱՐԴ ՄԸ ԿԸ ՄԵՌՑՆԷ ԻՐ ԿԻՆԸ

Ագեզի ենթակայ Տօրիան գիւղին մէջ Բէհիթ Մուհամմէտ սպանուած է իր կինը եւ մարմինը նետած ձորի մը մէջ։ Իսկ ինքն ալ անցած է բրբ. սանմանէն դուրս։

ՈՍԿԻԻ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ

Մեպ. 10ին, Մարիէք փաշա տոգենաւով, Պէյրութէն 25,000 օսմ. ճնչուն ոսկի դուրս եղած է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Գ.ին. Այդ խնդիրը կրճնական բնոյթ ունի. նախ առաջնորդարան դիմեցէք եւ ասուցեցէք թէ՝ բարեկամ անպա՞ղ են Ձեր ակնարկածները։ Վերջը դիւրին է հանրային դատաստանին ենթարկել միւս բոլոր գայթակղութիւններու յարակից խնդիրները, որոնք մանրամասն լիցուած են Ձեր յօդուածին մէջ։

Ամէն պարագայի տակ պիտի հետաքրքրուինք այդ հարցով եւ հարկ եղած բնութիւններ պիտի կատարենք։

ԱՐՇԱԼԻ...

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Տեղ. Վարչութիւնն կազմակերպած է ընկերական պտոյտ մը դէպի Զանգէ-Շթօրա։ Սեպտ. 19-20 շաբաթ և կիրակի օրերը, որուն կրնան մասնակցիլ Մխիթեանս բոլոր անդամները։

ԵՐԹԵԼԵԿԸ ՇՈԳԵԿԱՌՈՎ Կ'ԱՐԺԷ 65 Ս. Դ.

Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, Պէյրութ-Բօռէն ճամբայ կելլենք Զանգէի համար, ուր գիշերելէ վերջ, կիրակի առաւօտ քայլելով կ'երթանք Շթօրայի ղուրին ակը (մէկ ժամ մէկ քառորդ կը տեւէ)։

Երեկոյեան շոգեկառք կարելի է առնել Շթօրա-Ժէտիթէէ ժամը, 5,15ին և աւելի ուշ։

ՇԱՆՕԹ.— Ա. Ամէն անհատ պարտի իւր երթեւեկի, պանդոկի և ուտելիքի ծախսերը հոգալ։

Բ.— Անոնք որոնք շաբաթ օր չեն կրնար միանալ Ա. խումբին, կիրակի առաւօտեան ժամը 7ի գնացքը պէտք է առնեն եւ կենեն Շթօրա Ժէտիթէէ։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՐԿԱԾ

Կիրակի գիշեր Այէլի ճամբուն վրայ, Ապէտիէեն Պէյրութ եկող 6081 թիւ իմենճատարը, որուն վարիչն էր Բեամիր Սամսն, երեքեան անկիւնէն մը դարձին եւ կեռ կեռ եղաւ։

Ճամբորդներէն Խաչատիր Գրապիր, Նուսուհ Մահոռ եւ վարիչը շատ ծանրօրէն վիրաւորուած եւ յուսահատ վիճակ մը ունին։ Միւս ճամբորդները Սաթ Միսանի եւ Շահէ տ վիրաւորուած են։ Բոլորն ալ փոխադրուած «Օթել Տիէս» հիւանդանոցը։

Ֆրէնճերու աւերուած ըլլալը եղած է երեքեանի մը հրաման։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Ազապի Արթինեան, բնիկ Ասանցի, կը փնտռէ իր մօրաքրոջը տղան Յովսէփ Սանակեան (Ասանցի), որ համաշխարհային պատերազմէն վերջ մեկնած էր Նիւ Եորք եւ 7—8 տարի է ի վեր երբէք լուր է զար իրմէ։ Յովսէփին քոյր կը գտնուի Եաեւ իր քոյր Ռեբեքա, որ մեկնեցաւ Նիւ Եորք Յովսէփին քանի մը տարի վերջ։ Յովսէփ ունի նաեւ եղբայր մը Հանճէ անունով որ ներկայիս կը գտնուի Միջերկրական մէջ ապակի գործարանի մէջ։

Եւ ուրիշներ ալ կը խնդրուի «Հայրենիք»էն արտատպել։

Mrs. Akabi Artinian
c/o Père Habib
Eglise Syrien-Catholique
Beyroutb

ՏՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

Մասնագէտ՝ Ներքին, Մորքային եւ Վեներական Հիւանդութեանց

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Կը դարմանէ գիշական ամենավերջին մեթոդներով, բոբերու, սատմոսի, ազիներու ներքի մեն տեսակ հիւանդութիւններ։ Հին եւ նոր գերմանիզմը եւ բոլոր բարդութիւններով, ինչպես նաեւ Ֆրանկոսի եւ մորքային հիւանդութիւններ։

Արագ, արմատական եւ բարեխիղճ դարմանում։

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր, բացի կիրակի, իր նախկին դարմանատան մէջ. ժամը 8—12 եւ 2—6 ու մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Երեքշաբթի օրերը,
ժամը 2—5 վկայեալ
ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սէյթի
Ժամը Հաստատ փողոց՝ թիւ 8

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Այդ պահուն՝ հայր Լարիւ բաւական ճամբայ քաշած էր։

Ամէն քանի անտարբեր՝ չմոռնալով որ ցերմը կ'այրէ գինքը և չոր հազ մը կուրծքը կը պատռէ, գերմարդկային քաջութիւնը ունեցած էր յառաջանալու, ամէն կողմ կանչելով փոքրիկը, զոր որոշած էր անպայման գտնել։

Բայց իր կանչերը անօգուտ մնացած էին։

Յանկարծ՝ տեսաւ հրդեհին կարմրութիւնը։

— Կրակ կայ, ըսաւ և սկսաւ դողալ։

Եւ առանց վարանելու, թերևս դաղտնի զգացումէ մը մղուած՝ դէպի հնդեհին վայրը փութաց։

Շատ չանցած տեսաւ բոցերը, կայծերը և ջահի պէս վառող ապարանքը։

Ծերուկը չտապեց քայլերը։ Ցոգնութիւն չէր զգար։ Տեսակ մը նախազգացում ունէր... Դիօլլօն իր սիրելի թոռնիկը, հոն չէ՞ր... այդ զարհուրելի հնոցին մէջ ... Ցուսատութեամբ իր ծեր մեծ հայրիկը չէ՞ր կանչեր իր փոքրիկ թեերը երկարելով...

Դայտերուն մէջէն, փոսերու և ցանկապատներու վրայէն ցատկելով, ծեր հոպիրը հասաւ ապարանքին մօտ։

— Ամէնը փախան, ըսաւ մարդուն մէկը որ վազելով իր քովէն կ'անցնէր։

Լարիւ կեցաւ և խոր շունչ մը քաշեց։ Այլևս անօգուտ կը համարէր աւելի առաջ երթալ։

Ծան ձգելու վրայ էր իր խոկումները՝ որպէսզի խաղալիքներու բաշխումը վերսկսեր ու տղաքը տանէր այն սենեակը ուր պիտի ֆոյտարարուած էր, երբ քանի կուրծքերէ ելած սոսկալի հիչ մը զինքը դարձուց դէպի եղևինի ծառը։

Նախ լաւ չհասկցաւ անցուդարձը...։

Տեսաւ միայն ահաբեկ տղաքը, որ փախչելու տեղ կը փնտռէին, մինչ մեծ եղևինը իր պատուանդանին վրայ կը տատանէր փոթորիկի հովէ ցնցուածի պէս։

Յետոյ, Ծան Ակէրէս, ընդհանուր խուճապին մէջ տեսաւ դոյն, արագաշարժ և ուժեղ կենդանի մը որ ծառին մէջ տապլտկելով պուպրիկ մը կը խլէր և քանի մը ոստումով կը փախչէր։

Երիտասարդը որ ժամանակ չէր ունեցած այդ արտառոց այցելուին մէջ կապիկ մը ճանչնալու, խորհեցաւ հետապնդել զայն։ Սակայն ուրիշ աչխատութիւն մը, տարբեր հանգամանքով լուրջ, զինքը կը հրաւիրէր...։

Եղևինը, կապիկին ծանրութեան ներքև գետին տապալած էր, հետը ձգելով վառուող կանթեղները որոնց բոցէն բռնկած էին փայտեղէն թուղթէ պսակները և դրօշիկները և այսպէսով բոցը փոխանցուած էր եղևինի ճիւղերուն։

Զարմանալի արագութեամբ մը սենեակին վարագոյրներուն անցնելով անդէ ալ ձեղունին հասած էր։

Ապարանքը բոցերու մէջ մնաց...։

Տղայը իրենց շուարումին մէջ, չէին կրնար գտնել ճամբան։ Եթէ անոնցմէ մէկ քանին կրցած էին ինքզինքնին փրկել, շատերը իրենց վախէն դամուած մնացած էին՝ ամէն կողմէ ճարճատող բոցերուն ճարակ։

Հերոսաբար՝ հնոցին մէջ նետուեցաւ Ծան Ակէրէս.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մոսկուա.— Ռուսիա որոշած բլլալով քարիւղի պաշարը մինչև ծայրը յառաջ տանիլ, մեծ հաստատութիւն մը հիմնուած է ուր 16,000 անձինք քարիւղի շահագործութեան աշխատութիւններուն կը վարժուին։ Այս հաստատութեան բացուիլը շատ ատեն չէ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ ԿԸ ՃԻՆԷ

Թէհրան.— Պարսկաստանի խորհրդարանը 6,200,000 թումանի վարկ մը սահմանեց Ալիաբատէն Թէ բան շինուելիք նոր երկաթուղագծին համար։ Շինութիւնը հաւանօրէն յառաջիկայ ձմեռ սկիսի ուսլ տի։

ՑԵՓԼԻՆՆԵՐՈՒ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՕԴԱՆԱՒԵՐԷՆ

Փարիզ.— «Էնթրանսիժան» գրելով Կոմս Ցեփլինի վերջերս դէպի Հարաւային Ամերիկա կատարած ուղևորութեան մասին, կ'ըսէ թէ ղեկաւորը Պերլինէն Բէրնամպուք ժամանեց 70 ժամէն, մինչ Ֆրանսական օդանաւեր թուլուզէն Նաթալ երթալու համար 141 ժամ կը պահանջեն։ Այս թուականները ցոյց կուտան դեկաւորներու ակն լայտ գերազանցութիւնը։ «Էնթրանսիժան» կը յաւելու թէ՝ «Կոմս Ցեփլինը արդէն անցուցած է իր փորձի շրջանը և ուղևորներու. օդային տեղափոխութեանց տեսակէտով աւելի գործնական միջոց մըն է։

ԺԸՆԵՒԻ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ժընև.— Մ. Լը-ու և Մ. Լիթվինոֆ տեսակցութիւն մը ունեցան Ապանիոյ կողմէ սովէթ. հանր. իրաւական ճանաչուսին շուրջ։

Տեսակցութիւնը որ երէկ տեղի ունեցաւ Մ. Մ. Քիւրդիուսի և Պրիանի միջև, դարձաւ ազգաժողովի խնդիրներուն շուրջ. արդարև Փարիզի Գերմանիոյ դեսպանն է որ Ֆրանսական կառավարութեան պիտի փոխանցէ գերմանական կառավարութեան հրաւէրը, որպէսզի Մ. Լավալ Պերլին այցելէ։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԿՈՒԶԷ ՕԳՆԵԼ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

Պերլին.— Ամերիկեան կառավարութիւնը որոշած է օգնութեան հասնիլ գերմանական կառավարութեան իրեն ունեցած պարտքին թուականը երկարաձգելով մինչև 1932։ Ան կը յուսայ այդ թուականէն առաջ, հոժարամտութեան մը յանգիլ Ֆրանսական կառավարութեան հետ, որպէսզի գերմանական պարտքերուն պայմանաժամը աւարտած ատեն կրկին երկարաձգուի, գլխաւորաբար այդ երկու երկիրներու աջակցութեամբ։

ԿԻՆ ԲԱՆՏԱԿԵԱԼՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Նիւ-Եորք.— Բացուիլը կատարուեցաւ կանանց սահմանուած մեծ բանտի մը, որ օժտուած է արդիական ամէն հանգստաւէտութիւններով։ Մասնաւոր սրահներ կան ընտանեկան անդամոց և փաստաբաններու ընդունելութեան համար։ Թերթերը կըսեն թէ այդ բանտը պիտի աւելցնէ կին յանցաւորներու թիւը։

ՍԵՐԶ. ԼԻԵԼԷՔԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐ

Պաղատատ.— Պարսից և Իրաքի կառավարութիւնները որոշեցին Հոկտեմբեր 1ին բացումը կատարել այն մեծ առևտրական ուղիին, որ իրարու պիտի կապէ Պաղատատ, Ռէվանատուզ և Դէլէժ. Պարսիկ կառավարութիւնը ալտակարգ միջոցներ ձեռք առած է այդ օտարան Տլապիզոնի ճամբուն կապելու համար։ Իսկը, այս կերպով, պիտի կրնայ ուղղակի և աւելի ազատ կերպով հաղորդակցութեան տալ Սև Ծովու նաւահանգիստներուն հետ։ Հիւսիսային Իրաքի և Անատոլուի առևտրական յարաբերութիւնները մեծապէս պիտի զարգանան և մեծ կողմէ հիւսիսային Պարսկաստանի առևտուրը պիտի ազատի սովիէթներու տիրապետութենէն։

ՕԳՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ
ԵՒ
ԱՍՏՂԸ ՔԵԶԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առևտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն
Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրանք.
որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրանքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։
Կեդրոնատեղի— 137 Boulevard Sebastopol - Paris
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սավոյ Օթելի շէնք, Պուրհ, Պէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
Աւանդի պայմանագրութիւնով
ՕԺԻՏ
Երաշխաւորեալ տոկոս 6%։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ
Կալուածի վրայ փոխատուութիւնք՝
վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամեն թղթակցութիւն ուղղել՝ B. P. 821, Beyrouth
Թելեֆոն՝ 5—12

ՕԹԷԼ
ԱԼԷՆՊԻ
Hôtel
ALLENBY
ԱԼԷՄՊԻ ՓՈՂՈՑ
ԹԷԼԷՖ. 262
ՀԵՌԱԳԻՐ HOTEL ALLENBY
Հայկական նոր օթէլ. անունին չափ փառաւոր, անբաղդատելիօրէն մաքուր, շքեղ տեսարան, բոլոր սենեակները փողոցի ընդարձակ, ոխնամուած սպասարկութիւն.

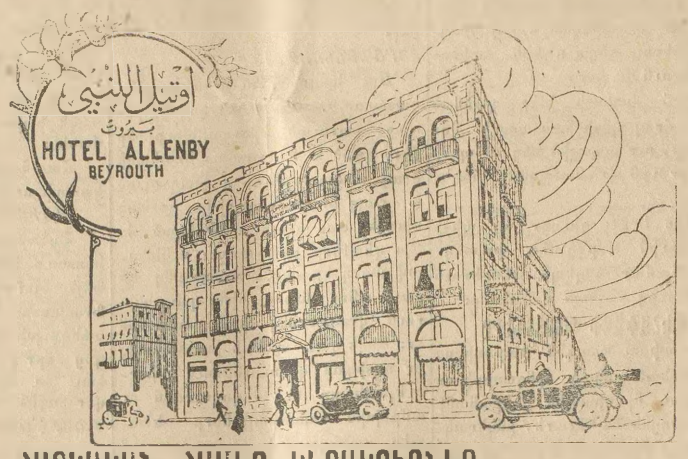

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ՇԱՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ
Տէր եւ տնօրէն՝ ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ և Ժ. ԱԲԷԼԵԱՆ

Տոկուն շինուածք
Վայելուչ տեսք
Հնչուն եւ բնական ձայն
Ահա յատկանիշներ՝
ՈՐՈՆՑՄԱՄԲ ԿԸ ՁԱՏՈՐՈՇՈՒՄ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Պատրաստուած վերջին կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենահին եւ ամենաամեծ ընկերութեան կողմէ

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱՓՈՒՈՐԸ !!!
Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք
MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH
Փարոպիսի եւ Ֆոնոյ՝ ամէն ձեւի, աճվիճեի տակ եւ առանց թրլանելու դիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։
Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Սիւրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.— ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
SINANIAN FRÈRES, Boite Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

ՏԱՆԸՄԱՐՔԱՅԻ ԳԱՂԹԱՅԻՆ
Վիճակահանութիւն (51րդ շրջան)

Պետական երաշխաւորութեան տակ գտնուող այս խարտեշագոյն այս վիճակահանութեան նոր շրջանը (51րդ) կը սկսի յառաջիկայ Նոյեմբերին
Ընդամէնը 50,000 թիւ. որմէ 21175ը հինգ ամսուան ընթացքին կը չահի մեծամեծ գումարներ՝
ոսկի ֆրանք 450,000 — 240,000 — 150,000 — 100,000—80,000—70,000—60,000—50,000—40,000— եայլն եայլն։
Ամենաբարեբաստ պարագային կարելի է չահիլ մինչև՝
ՄԻԿ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՖՐԱՆՔ յայտնի ՔԱՆՈՒՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐ
Առաջին թիրատ տեղի կ'ունենայ 11 եւ 12 Նոյեմբեր 1931ին։ — Ցուցակը կ'արժէ՝ ամբողջ՝ ս. դ, 125 (ութերորդ)։ 250 (քառորդ), 500 (կէս) և 1000 (լման)։ — Հիմակուընէ ապստրանք կ'ընդունուի։ — Վճարումները 1 նախկ։ — Փոստով ապստրանք կ'ընդունուի։ — Ցանկ եւ լիստ՝ ձրի։ — Վաճառողներ կը փնտռուին ամէն կողմ։ տեսուչ պայմաններով։
ԿԱՐԵՒՈՐ.— Ամիսը բանի՞ ոսկի կը ստանա...։ Այդ տեսակն 100ին 5ը յաջողուր այս հոչակաւոր Վիճակահանութեան։ Փոքրիկ գումար մը վճարելով չես ապրեսնար, բայց՝ ընդհակառակը՝ կրնաս հարուստ եւ երջանիկ մարդ մը դառնալ, ինչպէս եղած են Ռիզվէ առաջ հազարաւորներ, որ վաղուան նոգով կը տառապէին մինչեւ հիմա Ռիզի պէս...։
Ցուցակ գնելու եւ ամէն մանրամասնութիւնք համար դիմել՝
ՊՕՐՍԱ—Պէյրութ (B. P. 422) Մ. ԿԱԳՐԱՇ
Վիճակահանութեանց ընդհ. Գործակալութիւն

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ՄԱՆՕՓ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապստրանքով ամեն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։
Նիր Իսք Բիլիզի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,
ԷՃՐԷՔԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

ՊԱՆԴՈՒՍ ԼԻԲԱՆԱՆ
- ՋԱՀԼԷ -
Հայկական միակ պանդոկը Զահլէի մէջ
ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ
ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿՈՂԻՆՆԵՐԸ ԿԷՍ ԳԻՆ
ՏՈՒՆ ՎԱՐՁԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
Տէր եւ տնօրէն Ց. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

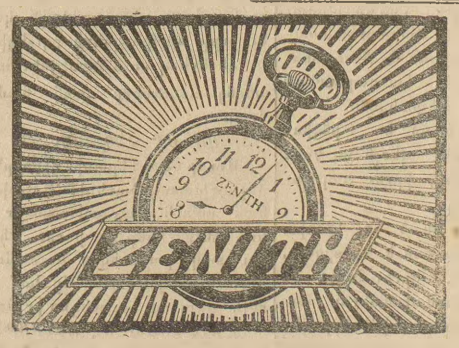

«Time is money»
Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՒՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ
անգուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը տահեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր ոսկիներն անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ թէ նիքել, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵԻ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆօշ փողոց)
Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դռան կից։

Կեանքի սղուքեան դէմ!
այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ անանդէս նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆոնոֆոյտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆոնոն մը

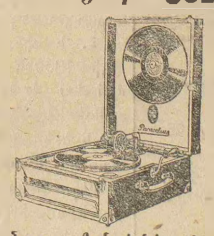

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ նշորհիւ այս հոչակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կը-նաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս. այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցն է կեանքի սղուքեանցդէմ իմքնապաշտպանուելու։

որուն միացաւ նաև պրն. Բրիվա։

Սղեկտուր սղոսղակներու և սուր ճիչերու մէջ՝ փոքրիկները ալատելու գործը կազմակերպուեցաւ։ Կարմիր լոյսին տակ հրդեհը երթալով կը տարածուէր։

— Պուպրի՛կս, գեղեցիկ պուպրի՛կս...։

Շնորհակալ եմ, Օկիւստ... քաջ մըն ես դուն...

Եւ Գլօզլօ, ուրախութենէն գինովցած՝ կուրծքին կը սեղմէր սիրուն պուպրիկը որ չէմբանդէն ապարանքը հրկիզելու գինով ձեռք ձգած էր։

Կապիկը շատ հպարտ էր։

Ցաջողած էր առանց մեծ դժուարութեան հնազանդել իր բարեկամ Գլօզլօին հրամանին։ Օկիւստ այս ձեռնարկը յաջողցնելու համար քանի մը վայրկեան պահուրտած էր ապարանքին ծառերուն մէջ՝ աչքի անցնելով թէ ո՛ւրկէ կրնար ներս մտնել։

Վերջապէս այդ վայրկեանին պարապ եղող սենեակի մը բաց պատուհանէն ներս մտած էր դողի պէս և կատարեալ համարձակութեամբ յառաջացած էր մեծ սրահը ուրտեղ եղեւինին վրայ մագլցելով ձեռք ձգած էր Գլօզլօին սիրած խաղալիքը։

— Ի՞նչ զարմանալի ծառ է որ կը տատանի ծանրութեանն տակ։ Անտառներու եղեւինները ասոր պէս չեն, վրան մագլցելուս պէս՝ գետին չեն տապալիր, կը խորհրդածէր Օկիւստ։»

Եւ հիմայ որ գործը գլուխ ելած էր, Օկիւստ եւ Գլօզլօ կ'ուրախանային՝ մոռնալով որ անօթի են, այնքան երջանիկ էին այդ գեղեցիկ պուպրիկը ունենալուն համար. ատկէ զատ ապարանքը կարմիր բոցերով կը վառէր և Օկիւստ ու Գլօզլօ զգլխած կը դիտէին այս գեղեցիկ լուսաւորութիւնը որ կը խլէր առաջուան տեսածնին։

Հսկայ կարմիր լեզուներու պէս պատուհաններէն

կայծերը, աճապարանքով ասդին անդին վազող մարդիկ աւելի զուարճալի կը դարձնէին տեսարանը։ Օ-կիւստ և Գլօզլօ իրենց ուրախութենէն կը ցատկոտէին։

Գլօզլօն էր դարձեալ որ անդրադարձաւ թէ պատահարը անընտանի բան մըն էր վերջապէս։

— Թերեւս աւելի լաւ է հոս չկենալ, ըսաւ կամաց մը Օկիւստին ականջին։

Բայց կապիկը համամիտ չէր։ Տեսարանը զուարճալի էր իրեն համար։ Ատկէ զատ՝ շատ հաճելի էր հրդեհին տաքութիւնը զոր փչող հովը մինչև իրեն կը բերէր։

— Եկո՛ւր, Օկի՛ւստ...

Շէմբանդէն չէր շարժեր։

— Եկո՛ւր, եթէ չուզես ինծի հետ դալ՝ ես մինակս կ'երթամ...։

Եւ արդէն մեկնելու վրայ էր։

Օկիւստ յուրջ կապիկ մըն էր, որուն համար անձնազոհութիւնը վեր էր ամէն բանէ։

Բաժնուեցաւ իրեն հաճելի տեսարանէն և Գլօզլօին միանալով ձեռքէն բռնեց ու սկսան հեռանալ հրկիզուած ապարանքէն։

Քիչ ետքը Գլօզլօ նորէն պուպրիկին նայեցաւ։ Մինչև այսօր իր ունեցած խաղալիքներուն ամենագեղեցիկն էր։

— Բարի կաղանդ մը եղաւ ինծի, ըսաւ, և երախտագիտութեամբ իր գլուխը կապիկին մօտեցնելով աւելցուց.

«Զմոռնաք, սակայն, սիրելի բարեկամս, որ խիստ լաւ աշխատեցար և ճմեմ գործ տեսար այս գիշեր...։

ԱԶԴԱԿ

ՏՊԱՐԱՆ ԱԶԴԱԿ

Ելեքտրաշարժ տպագրական մեծ եւ փոքր մեքենաներ եւ հայերէն, արաբերէն ու ֆրանսերէն ամէն տեսակ տառեր.

«Ազդակ»ի տպարանին մէջ կը տպուին «Ազդակ»էն զատ «Անտ Իլ Ճէտիտ» արաբական 8 էջնոց մեծ օրաթերթը եւ երկու արաբերէն շաբաթաթերթեր՝ «էլ Թէդրաֆ» եւ «էլ Եարպազաթ»։

Տպագրական ամէն տեսակ գործերու համար ունի առանձին բաժին մը, բոլորովին նոր տառերով եւ մասնաւոր տպագրական գործիքներով։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՏՐՈՒԹԻ
14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1931

	Սուրիկ.
Եկիպտկ. Ցղեցարմ.	634
Դնգլիկն. »	618
Տօլար »	127
Թրքական »	59,50
Պանք Օթոման	155
Իտալական Լիր 100	662
Ցուսնակն. Տրախմի 100	162
Անգլիս. ոսկի	617
Ֆրանս. »	479
Օսման. »	551
Ադամ մէջիտ	30
Գրէտի Ֆօնս. Ա.	21 00
» » Բ.	12 85
» » Գ.	11 40

Մեքեռեռաեն եղբարք Բիւ Ֆօս
Թէլէֆոն՝ 5-19

Տուէ՛ք Ձեր Ծանուցումները «ԱԶԴԱԿ»ին

Կարդացէ՛ք և Տարածեցէ՛ք «ԱԶԴԱԿ»ը